2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 1

CSÖMÖR–NAGYTARCSAI REFORMÁTUS MISSZIÓI EGYHÁZKÖZSÉG
GYÜLEKEZETI LAPJA, 7. ÉVFOLYAM 3–4. SZÁM

2017.
ŐSZ–KARÁCSONY

AMI AZ ÜZENETŐ

...ELMENTEK ...MEGTALÁLTÁK ...ELMONDTÁK

„Pásztorok tanyáztak azon a vidéken a szabad ég alatt, és őrködtek éjszaka a nyájuk mellett. És az Úr angyala megjelent nekik, körülragyogta őket az Úr dicsősége, és nagy félelem vett erőt rajtuk. Az angyal pedig ezt mondta nekik: Ne féljetek, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz: üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában. A jel pedig ez lesz számotokra: találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban. És hirtelen mennyei seregek sokasága jelent meg az angyallal, akik dicsérték az Istent, és ezt mondták: Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarat. Miután elmentek tőlük az angyalok a mennybe, a pásztorok így szóltak egymáshoz: Menjünk el Betlehembe, és nézzük meg azt, ami ott történt, amit az Úr tudtunkra adott. Elmentek tehát sietve, és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő kisgyermeket. Amikor meglátták őt, elmondták mindazt, amit erről a kisgyermekről az angyalok hirdettek, és mindenki, aki hallotta, elcsodálkozott azon, amit a pásztorok mondtak nekik. Mária pedig mindezeket a beszédeket megjegyezte, és szívében forgatta. A pásztorok pedig visszatértek, dicsőítve és magasztalva Istent mindazért, amit hallottak és láttak, úgy, ahogyan ő megüzente nekik.” (Lk 2,8-20)

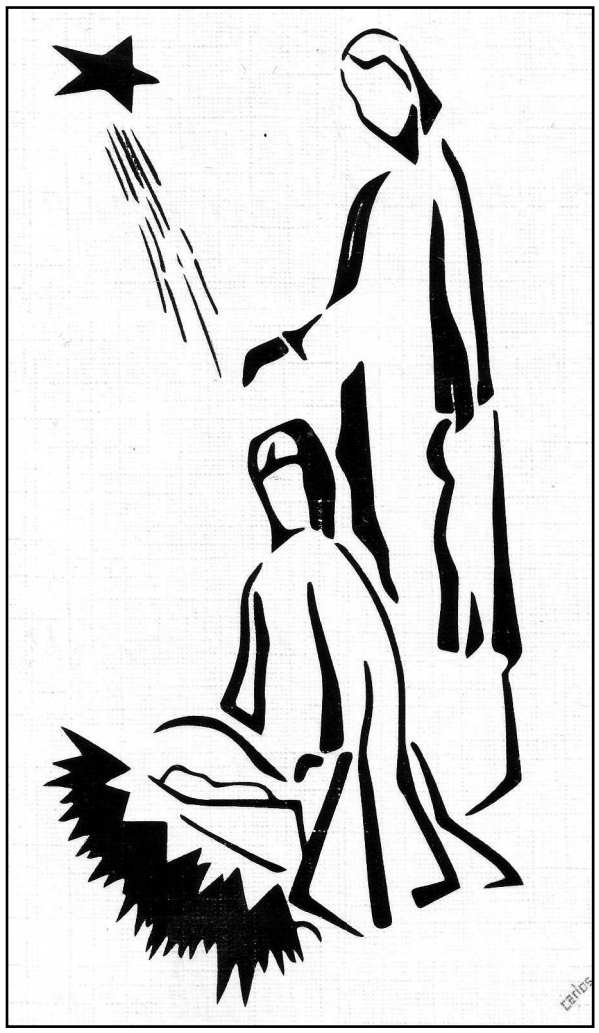

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 2

KÖSZÖNTJÜK OLVASÓINKAT!

A Betlehem közeli vidéken *„pásztorok tanyáztak”*, akik elõtt megjelent az Úr angyala azzal az örömhírrel, hogy: *„...üdvözítõ született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.”* Elérkezett az oly régóta várt Messiás, aki megszabadítja a választott népet a bûn rabságából, és Istenhez vezeti õket. Beteljesült a prófécia: egy szûz a Szentlélek által fogant méhében, és fiút szült, akit Immánuelnek fognak hívni, ami azt jelenti: *„Velünk az Isten”* (Mt 1,23).

„Velünk az Isten” – immár két évezrede nem vagyunk elveszettek, mert Isten testet öltött, emberré lett, hogy végig vezessen bennünket életünk rögös útján. Isten velünk van, de nem a mi érdemünkért, hanem mert ennyire szeret bennünket, és nem akarja, hogy elvesszünk. *„Velünk az Isten”* ma is, és ezen az sem változtat, hogy sajnos emberek milliói számára karácsony csupán az ajándékozásról, az eszemiszomról, a pihenésrõl szól. Aki hittel fordul Krisztus felé, az átélheti, ahogyan Isten megjelenik az életében és munkálkodik Szentlelkével.

Áldás, hogy egy olyan közösség (gyülekezet) tagjai lehetünk, ahol személyes bizonyságtételeink mellett, mások hite által is kaphatunk megerõsítést a jelenlévõ Úr csodáiról. Megerõsítést kapunk például, amikor azt látjuk, hogy egy édesanya vagy egy gyermek vagy éppen egy unoka (mindegyikre van példa gyülekezetünkben) töretlen hittel és fáradhatatlan odaadással ápolja szerettét, és próbálja szebbé és elviselhetõbbé tenni számára a szenvedések óráit. Nem emberi erõvel – hiszen az olyan hamar elfogy –, hanem a Jézus Krisztus által elnyerhetõ és jelen lévõ mennyei erõvel megcselekedve ezt. De ugyanígy megtapasztalhatjuk az Úr jelenlétének áldását a gyász terhét cipelõk életében is, amikor azt látjuk, hogy a gyermekét vagy a hitvestársát elveszítõ nemhogy elfordulna Istentõl, hanem még közelebb kerül Hozzá.

„Velünk az Isten” a gyászban, a betegségben, a magányban, a reményvesztettségben, és velünk van az építkezés során is. Azok, akik nyomon követték, vagy akár tevõlegesen részt vettek gyülekezeti otthonunk, *A Magvetõ Háza*, elsõ ütemének épülésében, újra és újra megtapasztalhatták, ahogy az Úr csodálatosan mûködik. Aki már építkezett, az nagyon jól tudja, hogy nem lehet teljesen felkészülni minden problémára. Egy építkezés tele van nem várt akadályokkal, amikbõl mi sem vonhattuk ki magunkat, hiszen éppen olyan idõszakokat élünk, amikor szinte az egész ország építkezik. Nincs elég szakember, aki van, az hónapokra elõre be van táblázva, az árak az egekbe szöktek, nem beszélve az építõanyag hiányról, és a mi helyzetünket tovább tetézi a szigorú közbeszerzési eljárás. Mindezek ellenére – Isten iránti hálával – mondhatom, hogy újra és újra megtapasztalhattuk az Úr jelenlétét, aminek legfõbb bizonyítéka, hogy elkészült az elsõ ütem és ha csak néhány órára is (a mûszaki átadás-átvétel folyamat miatt) birtokba vehettük az új gyülekezeti termet, a lelkészi hivatalt és a lelkész szolgálati lakását (bõvebben: 6. oldal).

Nemcsak a mi közösségünkben, hanem más gyülekezetek hite által, személyes bizonyságtétele által is megtapasztalhatjuk, hogy aki hisz Krisztusban, az átéli az Úr jelenlétét bármilyen nehéz is legyen a sorsa. Advent 2. hetében felhívott a zápszonyi (Kárpátalja) lelkészkolléga, Mezõ Miklós, hogy szeretne velem találkozni, és vasárnap este fussunk össze Budapesten. Amikor találkoztunk egy borítékot adott át a következõ szavakkal: *„A zápszonyi reformátusok adományát hoztam a csömöri templomépítés javára. Ha csak néhány téglával is, de szeretnénk segíteni az építkezést Isten dicsõségére.”* – Az özvegyasszony két fillérje jutott eszembe. A háború sújtotta Ukrajnában olyan keresztyén emberek adták össze néhány tízezer forintos adományukat, akiknek a mindennapi megélhetésük is kérdéses. Mi gyűjtünk nekik immár évek óta, és most õk kopogtatnak az ajtónkon, és nyújtják át a borítékot. Mi más lehet ez, mint annak csodája, hogy Krisztus áldott jelenlétében és erejében élik az életüket. Nem

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 3

azon aggódnak, hogy arra a pénzre másnak talán nagyobb szüksége lehetne. Egyszerűen rábízzák magukat Isten kegyelmére, mert tudják, hogy az Úr velük van, és meg fogja segíteni õket. Örömmel és hálaadással a szívükben adták össze adományukat.

Aki hisz Krisztusban, bármilyen nehéz is legyen életének keresztje, átéli az Úr jelenlétét, és részesül abból a mennyei erõbõl, amely segít reménnyel tekinteni a jövõbe még a megpróbáltatások idején is.

Személyes és egyben gyülekezeti közösségünk életére nézve is még nagy feladatok elõtt állunk. Elkészült gyülekezeti otthonunk elsõ üteme, rövidesen az Úr segítségével hozzáfoghatunk a templomépítéshez is, de nem pusztán a fizikai építés jelent kihívást számunkra. Ennél sokkal fontosabb, hogy élõ hittel tudjuk megharcolni életünk küzdelmeit, és ezekben a harcokban Krisztusra tekintve megéljük az Úr áldó jelenlétét. Ha az egyéni életünkben sikerül mindez, akkor egy olyan élõ hitű közösség tudunk lenni, ahol az Úr jelenlétét azok is megérzik, akik még nem ismerik az élõ Krisztust.

Karácsony ünnepe immár kétezer év óta hirdeti: *velünk az Isten*, mert *megszületett a szabadító, aki az Úr Krisztus, Dávid városában*. Éljünk úgy, hogy szavaink, tetteink és az egész életünk Isten jelenlétérõl tanúskodjon!

A CSALÁDOM NEVÉBEN IS ÁLDOTT,
SZERETETBEN TELJES KARÁCSONYI
ÜNNEPEKET ÉS LELKIEKBEN GAZDAG
ÚJ ESZTENDŐT KÍVÁNOK!

Esztergály Előd Gábor
lelkipásztor

AZ EGYHÁZFENNTARTÓI JÁRULÉK MEGFIZETÉSÉNEK MÓDJA

A presbitérium tisztelettel és szeretettel kéri gyülekezetünk tagjait, hogy az előre eltervezett egyházfenntartói járulék összegét ne évente, egy összegben, egyszeri alkalommal, hanem havi bontásban fizessék be gyülekezetünk számára. Ez a gyakorlat lehetővé teszi, hogy a lelkipásztor járandóságát, a rezsiszámlákat és a gyülekezeti élet egyéb kiadásait gördülékenyen, havonta tudjuk rendezni. Mindez azt jelenti, ha például valaki évi 6000,- Ft-ot szán erre a célra, annak havonta 500,- Ft-ot kell fizetnie.

A befizetést négyféle képen lehet megtenni:

1. **Banki átutalással:** CIB Bank Zrt. 10700196-68982485-51100005
2. **Csekkbefizetéssel** (kizárólag az erre a célra készített, és a persely mellé kihelyezett gyülekezeti csekkeken történő befizetéssel).
3. Pintér Édua **pénztárosunknál személyesen,** az istentiszteletet követően.
4. A **lelkipásztornál személyesen**, telefonon előre egyeztetett időpontban.

Köszönjük, hogy az egyházfenntartói járulék megfizetésével is vállalja reformátusságát és részt vesz gyülekezetünk működési költségeinek fedezésében, illetve támogatja a református missziót településünkön!

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 4

„...KRISZTUS KÖZÖTTETEK VAN: REMÉNYSÉGE AZ ELJÖVENDŐ DICSŐSÉGNEK.”

„És íme, élt egy ember Jeruzsálemben, akinek Simeon volt a neve. Igaz és kegyes ember volt, várta Izráel vigasztalását, és a Szentlélek volt rajta. Azt a kijelentést kapta a Szentlélektől, hogy nem hal meg addig, amíg meg nem látja az Úr Krisztusát. A Lélek indítására elment a templomba, és amikor a gyermek Jézust bevitték szülei, hogy eleget tegyenek a törvény előírásainak, akkor karjába vette, áldotta az Istent, és ezt mondta: Most bocsátod el, Uram, szolgádat beszéded szerint békességgel, mert meglátta szemem üdvösségedet, amelyet elkészítettél minden nép szeme láttára, hogy megjelenjék világosságul a pogányoknak és dicsőségül népednek, Izráelnek. A gyermek apja és anyja csodálkoztak azon, amit róla mondott, Simeon pedig megáldotta őket, és ezt mondta anyjának, Máriának: Íme, ő sokak elesésére és felemelésére rendeltetett Izráelben, és jelül, amelynek ellene mondanak – a te lelkedet is éles kard járja majd át –, hogy nyilvánvalóvá legyen sok szív gondolata.”

Meggyújtottuk gyülekezetünk adventi koszorúján a második gyertyát. Régi hagyomány szerint ezek a gyertyák egy-egy lelki üzenetre hívják fel a figyelmet, amelyek segítenek nekünk, keresztyéneknek az ünnepi lelki felkészülésben. Az első gyertya a hitre mutat rá, a második a reményre, a harmadik az örömre és a negyedik a szeretetre. A mai napon a remény üzenete kerül fókuszpontba.

A remény fontos része az életünknek. Például remény nélkül az ember nem tud várakozni. Legyen szó az egyszerű gyermeki lélekről, amely karácsonyhoz közeledve nap mint nap azzal a reménnyel ébred fel, hogy már csak néhányat kell aludni és megkapja az ajándékát. De ugyanígy jelen van egy felnőtt életében is a beteljesülés reménye, amikor várjuk rég nem látott szeretteink érkezését karácsony ünnepén, vagy éppen egy betegségéből várjuk a gyógyulást. Megannyi példát lehetne hozni az életünkből, amely rámutat a szívünkben élő remény jelentőségére. A tudomány már bebizonyította, hogy a reményteljes, optimista emberek sokkal sikeresebbek, mint a remény nélküli pesszimisták. A gyógyulásban reménykedő betegek sokkal nagyobb valószínűséggel gyógyulnak meg, mint a remény nélküliek. Egyszóval fontos része az emberi életnek, a kérdés csupán az, hogyan tudjuk a reményt fenntartani a mindennapok küzdelmei, megpróbáltatásai közepette?

A mai alapigénk választ ad a kérdésre Simeon példáját állítva elénk. Lukács evangélista lényegre mutató tömörséggel mutatja be számunkra ezt az embert: *„Igaz és kegyes ember volt, várta Izráel vigasztalását, és a Szentlélek volt rajta. Azt a kijelentést kapta a Szentlélektől, hogy nem hal meg addig, amíg meg nem látja az Úr Krisztusát.”* – Simeon szívében élt a remény, hogy Isten ígérete beteljesedik és elérkezik „Izrael vigasztalója”, a Messiás. Mivel „igaz és kegyes ember volt”, azaz hitben járt, Isten Szentlelke adott erőt a szívében élő reménynek. Ez a reménység be is teljesedett, abban a pillanatban, amikor Mária és József elhozták Jézust, hogy Mózes törvénye szerint bemutassák Istennek a templomban. A egyik legcsodálatosabb ajándékot kapta meg Simeon az Úrtól, beteljesedett reménnyel a szívében kézbe vehette a Megváltó Krisztust.

Simeon neve nem véletlenül maradt fenn az evangéliumban, hiszen abban a korban nem mindenkinek a szívében élt ilyen erővel a remény a szabadító Messiás eljövetele tekintetében. Egy terhelt korszakban élt akkor Izrael népe, amelyet talán úgy lehetne a legtalálóbban kifejezni, hogy az elhagyatottság korszaka volt ez számukra. A két testamentum, az Ó- és az Újszövetség közötti korszakról van szó, amelyet a szakirodalom „intertestamentális” kornak nevez. Ebben az időszakban nem voltak próféták és nem születtek szent könyvek sem, mintha Isten némaságba burkolózott volna. Az ószövetség Nehémiás

** Elhangzott 2017. december 10-én, advent 2.vasárnapján Csömörön.*

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 5

próféta korával lezárult, és csak 400 év múlva, Jézus születésével kezdődik az Újszövetség korszaka. Ezekben a évszázadokban Izrael népe valamilyen nagyhatalom árnyékában élt, amely igen csak próbára tette a választott nép hitét és reménységét. Két példát említek ezekből az évszázadokból, amelyek egyúttal rámutatnak miért is érezte reménytelenül elhagyatottnak magát a választott nép. A Kr.e. 2. évszázadban IV. Anthiokosz Epifphánész azt a célt tűzte ki, hogy a zsidóságot elgörögösíti. A célja érdekében az összes Tórát megpróbálta elpusztítani és egy Zeusz szobrot állíttatott a jeruzsálemi templomba, amely előtt disznóáldozatot mutatott be. Soha sem tudta a zsidóság megbocsátani ezt a szentségtörést. Alig egy évszázaddal később jött a következő súlyos lelki trauma: Kr.e. 63-ban Pompeius római hadvezér 3 hónapos ostrommal elfoglalta Jeruzsálemet, majd betörve a szent templomba az ott szolgáló papokat és főpapokat kegyetlenül lemészároltatta. Ilyen lelki teherrel a szívükben nem csoda, hogy a Messiás eljövetelének várása és reménysége egyre erőtlenebbé vált a nép életében.

Ebben a lelki kiüresedésben és reményvesztettségben lámpásként világít Simeon hite és reménysége, amelynek egyedüli forrása és egyben beteljesítője a Szentlélek Isten volt.

Simeon és az akkori zsidó nép példát állít ma elénk. Egyrészről példaként áll előttünk a zsidó nép, hiszen a mindennapok küzdelmeiben velünk is bármikor előfordulhat, hogy a jövőbe vetett reményünket reményvesztettség váltja fel. Hiába tudjuk, hogy Isten velünk van, hogy Istenhez tartozunk, mégis erőtlenül tekintünk a jövőbe egy gyógyíthatatlan betegség, egy anyagi csőd, vagy akár lelki magány következtében.

Éveken keresztül kísérhettem nyomon egy elvált édesanya mindennapos küzdelmeit, ahogyan megpróbált gondoskodni négy gyermekéről. Gyülekezeti közösségünk is gyűjtött adományt a számukra. Az édesanya heroikus küzdelme mögött mindig láttam az Isteni gondviselésbe vetett hitét, és azt a reménységet, hogy egyszer jóra fordul a sorsuk. A hosszú évek során úgy tűnik, ez a remény mégis erőtlenné vált. Búcsúszó nélkül, úgy, hogy még a gyermekek tanárai sem tudtak róla, elhagyta az országot családjával. Külföldre költöztek, hogy egy új, boldogabb életet kezdjenek, mert itthon már nem volt reményük.

Nem egyedi példa az ő esetük. Számos család és fiatal hagyja el reményvesztetten hazánkat, mert úgy látják, hogy itt nincs már lehetőség egy jobb és boldogabb életre. Fájdalmas a legfrissebb kimutatás, amely szerint idén már közel 600 ezer magyar él külföldön. Ha ennek csak a harmada ilyen család, már akkor is nagy a baj. Gyülekezeti közösségünkben is vannak, akik reménnyel telve várják ebben az adventben is a külföldön dolgozó férj vagy feleség, apa vagy anya, gyermek vagy unoka érkezését.

Alapigénkben Simeon is példát mutat számunkra. Hitben élte az életét, és ezért a Szentlélek által olyan belső reménysége volt, amelyen a mindennapok megpróbáltatásai nem tudtak úrrá lenni. Kitartó türelemmel várta a pillanatot, amikor Isten ígérete beteljesül, és megláthatja *„Izrael vigasztalóját”*, Isten egyszülött Fiát.

Hangsúlya van annak, hogy Simeon reménysége miről szól. Ő nem abban reménykedett, hogy jön majd egy harcos, aki kiűzi a rómaiakat Palesztinából. Nem is abban, hogy a papság szolgálata révén Izrael lelki élete megújul. Nem emberekben reménykedett, hanem Isten kegyelmében. Abban, hogy az Úr megtartja ígéretét, *„mert jó az Úr, örökké tart szeretete, és hűsége nemzedékről nemzedékre”* (Zsolt 100,5). A szívében élő remény középpontjában *„Izrael vigasztalója”*, a Megváltó Krisztus érkezése állt, aki megszabadítja a népet a bűn rabságából, és új életet ajándékoz a benne hívőknek.

Példát ad Simeon arra nézve, hogy a hit és a remény milyen szorosan összefügg. A hívő ember nem ebben a világban reménykedik. Nem az emberektől vagy éppen kormányoktól várja élete jobbra fordulását, vágyai teljesülését, hanem Istentől. Mégpedig attól az Istentől, aki emberi formát öltött, hogy félreérthetetlen bizonyságát adja végtelen szeretetének, hogy helyettünk elhordozza bűneink terhét és egy új élet lehetőségét nyissa meg számunkra.

Simeon reménysége a mi reménységünk is, mert mindazok, akik elfogadják az életükre

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 6

nézve Krisztus megváltását, az Úr gyermekeivé válnak. És aki gyermek – ahogy az Ige mondja –, az örökös is egyben (Gal 4,7). Örököse Isten országának és Isten minden ígéretének.

Az imént egy édesanya és a fia részesült a keresztség szentségében. Isten és a gyülekezet színe előtt vallást tettek hitükről és a szívükben élő vágyról, hogy az Úrhoz tartozzanak.

Kedves Orsolya, szülők és keresztszülők! Nagy a felelőssége minden szülőnek, nagyszülőnek és keresztszülőnek abban, hogy menynyire tud bizakodó, reménnyel teli életet és jövőképet felmutatni gyermekének, unokájának, keresztgyermekének. Ezt csak Krisztus által tudjuk megtenni, aki nem küldi el magától azokat, akik Hozzá fordulnak, hanem Szentlelkének erejével megáldja őket. Krisztus keresztségében számotokra is megnyílik a lehetőség, hogy a mindennapok küzdelmeiben a Szentlélektől kérjetek erőt, vezetést, hitet és reménységet.

A mennyei erő és remény valóság a hívő ember életében. A legtisztábban ezt mi hívők a keresztyének közösségében, a saját gyülekezetünkben tudjuk megtapasztalni. Szoktuk mondani, hogy gyülekezeti közösségünkben egymás hite által épülünk, erősödünk. Most azt is mondhatjuk, egymás reménysége által is erősödünk. Hálásak lehetünk az Úrnak, hogy egy olyan közösség tagjai lehetünk, ahol a Szentlélek munkálkodása nyomán emberfeletti próbák közepette is láthatjuk a jövőbe vetett remény erejét. Láthatjuk, ahogyan az édesanya évtizedeken keresztül küzd a gyermeke lelki-testi egészségéért, és nem adja fel a reményt. Láthatjuk, ahogyan a hitvestárs imádságban hordozza hitetlen házastársa lelki üdvét, és nem adja fel a reményt. Láthatjuk, ahogyan keresztyén testvérünk egyik betegségből a másikba esve nem adja fel a reményt. Mindezeket nem látnánk, ha Jézus Krisztus nem jön el ebbe a világba, és Szentlelkével ne munkálkodna közöttünk ma is, életünk minden napján.

Pál apostol szavaival zárom: *„...Krisztus közöttetek van: reménysége az eljövendő dicsőségnek."* Ámen.

A MAGVETŐ HÁZA

AZ I. ÜTEM ÜNNEPÉLYES BIRTOKBAVÉTELE

Elérkezett hát a várva-várt nap, amelyért gyülekezetünkben sokan és sokat imádkoztunk. A reformáció ötszázadik évében, 2017. december 16-án, alig egy héttel karácsony elõtt, néhány órára birtokba vehettük *A Magvető Háza* gyülekezeti otthonunk első ütemeként elkészült gyülekezeti termet, lelkészi hivatalt és lelkészlakást. A műszaki átadás-átvétel folyamatban van, reményeink szerint a használatba vételi engedélyt januárban megkapjuk.

Esztergály Előd Gábor lelkipásztor nyitotta meg az ünnepséget, megköszönve a szolgálók segítségét, munkáját. A 318. dicséret eléneklése után két hittanosunk, *Sólák Katalin és Rácz Krisztián* elszavalta Túrmezei Erzsébet *Példázat a magvetőről* című versét.

Solymári Tímea testvérünk gitáron és kisfia *Németh Krisztián* xilofonon előadták Martini: *Piace d'Amore* című zeneművét.

Ezt követõen leleplezésre került a reformáció 500. jubileuma alkalmából készíttetett festmény, melyet maga a festõművész, *Nagy Éva* mutatott be az ünneplõ közösségnek. A festmény református címerünk szimbólumait felhasználva egy Nagy-Magyarországot ábrázol a csömöri reformátusság kárpát-medencei gyökereire utalva. A művésznõ külön ajándéka volt, hogy a Szent Koronát tartó díszpárna (melyet õ készített) anyagából egy kis darabot helyezett el a festményen.

Szintén a reformáció jubileuma alkalmából tervezett faültetés csak szimbolikusan történhetett meg az építkezési terület lezárása miatt. A dézsába ültetett húsvéti rozmaring almafa-

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 7

csemetére a gyülekezeti teremben kötötte fel lelkészünk a nemzeti színű szalagokat.

A 397. dicséret első versének eléneklése és az ima után az igehirdetés következett a Zsoltárok könyve 127,1-2 versei alapján: *„Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába óvják azt az őrök. Hiába keltek korán, és feküsztök késõn: fáradsággal szerzett kenyeret esztek. De akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget.“*

Lelkipásztorunk az ige üzenetére utalva felidézte, hogy gyülekezeti közösségünk egy évvel ezelõtt úgy fogott hozzá az építkezéshez, hogy az Úrra bízta a sorsát, hiszen a teljes megvalósításhoz szükséges anyagi forrással még akkor nem rendelkeztünk. Azzal folytatta, hogy mennyei Atyánk meghallgatta imáinkat, hiszen 2017. januárjában az az örömhír érkezett, hogy a kormányzat segíti gyülekezeti otthonteremtésünket és rendelkezésünkre bocsátja a hiányzó összeget. Lelkipásztorunk néhány példát említett az építkezés folyamatából, amelyekkel rámutatott: Isten áldó

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 8

jelenléte végig kísérte építkezésünket. Áhítatát azzal zárta: *„Örömünk az elsõ ütem lezárásával nem ér véget, hiszen az új esztendõben az Úr kegyelmébõl hozzáfoghatunk templomunk építéséhez. Mert akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget.“*

Az áhítat után közösen mondtuk el a Miatyánkot és vettük az áldást.

Az igei részt követõen lelkészünk elõre hívta meghívott vendégeinket, hogy mutassák be *A Magvetõ Háza* elsõ ütemét. Elõször az építész-tervezők, *Berzsák Zoltán* és *Nyikos László*, a fasori református gyülekezet presbiterei beszéltek arról, hogy miért is így tervezték meg ezt az épületet. Elmondták, hogy oldalnézetbõl egy magot szimbolizál: a fehér rész a héj, amelybõl kikel a mag, amelyek a szürke rész szimbolizál.

Ezután *Dömötör Gábor*, gépész-tervező, gyülekezetünk újonnan választott presbitere beszélt arról, hogy az energiatakarékos gépészeti rendszer hogyan szolgálja az épület olcsó üzemeltetését és fenntarthatóságát. *Mátyás Evelyn* műszaki ellenőr következett, aki a gödöllői református gyülekezet tagja is egyben. Röviden tájékoztatta az egybegyülteket a műszaki átadás-átvétel folyamatáról, illetve a használatba vételi engedély elkészülésének várható idõpontjáról. Beszélt az kiviteli munkálatok során tapasztaltakról, és elmondta, hogy olyan kivitelezővel találkozhatott, akivel jó volt együtt dolgozni. *Varga Norbert* felelõs műszaki vezetõ, a kivitelezõ cég képviseletében örömét fejezte ki, hogy egy ilyen épület megvalósításának tevőleges résztvevője lehet, ugyanakkor sajnálta, hogy a közbeszerzési eljárás miatt az első ütem megvalósítása késett.

P. Tóth Zoltán egyházmegyei főgondnok

Lelkészünk a gyülekezet nevében ajándékcsomaggal köszönte meg a mérnökök, a kivitelező és Nagy Éva művésznő munkáját, majd a gyülekezet áldáskívánásként elénekelte a 134. zsoltár 3. versét.

Az Északpesti Református Egyházmegye képviseletében *P. Tóth Zoltán* fõgondnok mondott köszöntõt és kívánt áldást a további lelki- és fizikai építkezéshez.

Befejezésül gondnokunk, *Deák Ferencz*, és lelkészünk vezetésével megcsodálhattuk az épületet. A családias ünnepségünket szeretetvendégség zárta.

SOLI DEO GLORIA!

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 9

Napkeleti bölcsek

A bibliai napkeleti bölcsek a csillag vezetésével keletről Betlehembe érkeztek, hogy hódoljanak Jézusnak, a zsidók új királyának. Szokás őket három királyoknak is nevezni, ám a Biblia nem nevezi őket királyoknak, és nem beszél arról sem, hogy hárman volnának. A Biblia szóhasználata alapján helyesebb a napkeleti bölcsek elnevezés. A keresztény hagyomány névvel is illeti őket, magyar nevük: Gáspár, Menyhért és Boldizsár.

Máté evangéliumának gyermekségtörténetében (Mt 2,1–16) olvashatunk egyedül a keletről érkezett mágusokról, bölcsekről (magoi apo anatolón, mágusok keletről), akik egy csillagot követve, a zsidók újszülött királyát keresték Jeruzsálemben, Heródes palotájában. Az itt kapott útbaigazítás után tovább haladtak a csillag vezetésével Betlehembe, ahol megtalálták Jézust.

Ezen túlmenően nem tudunk semmit a bölcsekről. Mivel a magoi kifejezés a perzsa papság legfelsőbb „kasztját" illette, innen valószínűsítik, hogy perzsa papok vagy babilóniai csillagászok lehettek Mezopotámiából, Babilóniából vagy a párthus területekről.

Számuk

Máté leírása egyszerűen bölcsekről beszél többes számban. Nem említi, hogy hányan voltak. Mégis elterjedt vélekedés, hogy három bölcsről van szó. Ennek alapja az általuk hozott háromféle ajándék: *„Kinyitották kincsesládáikat, és ajándékokat adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát."* Ennek megfelelően a VI. század körül három nevet adnak a mágusoknak. Megjegyzendő, hogy az örmények szerint a bölcsek száma 12 volt.

Királyok voltak a bölcsek?

A köznyelv királyoknak is nevezi a bölcseket, ennek azonban Máténál nincs irodalmi alapja. Ezt az értelmezést támogatja azonban az Ószövetség két helye, melyeket a napkeleti bölcsekkel összefüggésben értelmeznek.

Izajás (Ézsaiás próféta) könyvének 30. fejezetében olvasható: *„Világosságodhoz népek*

Murillo: Bölcsek látogatása

jönnek, és királyok a rád ragyogó fényhez … Mindnyájan Sebából jönnek, aranyat és tömjént hoznak, és az Úr dicső tetteit hirdetik". A 72. zsoltárban pedig: *„Tarsísnak és a szigeteknek királyai hozzanak ajándékot, Sába és Szeba királyai fizessenek adót! Boruljon le előtte minden király, minden nép őt szolgálja!"*. Ez a két idézet alapot adhat a királyként való értelmezésnek.

Egy másik magyarázat szerint a XIV. századig a keresztény nyugaton úgy gondolták, hogy három kontinens létezik: Európa, Ázsia és Afrika. A bölcsek ezeknek a kontinenseknek a királyaik. Így a történet azt fejezi ki, hogy az egész világ hódol Jézus előtt.

A betlehemi csillag

„Amikor Jézus megszületett a júdeai Betlehemben Heródes király idejében, íme, bölcsek érkeztek napkeletről Jeruzsálembe, és ezt kérdezték: »Hol van a zsidók királya, aki most született? Mert láttuk az ő csillagát, amikor feltűnt, és eljöttünk, hogy imádjuk őt.«" (Mt 2,1–2)

A bölcsek egy csillagot követtek Máté leírása szerint. Milyen csillagról lehet szó? Egy hullócsillagot követtek?

Johannes Kepler 1604. október 10-én új csillagot fedezett fel, ami nem más volt, mint egy nóvarobbanás. Ez az új csillag nagyon kö-

**Forrás: Wikipedia.*

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 10

zel helyezkedett el az éppen akkor történő Jupiter és a Szaturnusz együttállásától (coniunctio) a Halak csillagképben. A két bolygó együttállása húszévenként megismétlődik, ekkor általában a bolygók hátráló mozgása miatt háromszor is. Számításai alapján hasonló együttállás volt Kr. e. 7-ben, mégpedig az év folyamán 3 alkalommal. Kepler szerint ez lehetett a betlehemi csillag. Számítását a szippari, közel 2000 éves ékírásos agyagtábla is megerősíti, melyen ugyanerre az évre ezt a csillagászati eseményt előre jelzik. A tábla szintén 3 együttállást jelez, melynek alapján, tudva, hogy Jézus valamikor Kr. e. 6-8 körül született, elfogadhatónak tűnik a magyarázat.

Bár egyes kutatók felhívják a figyelmet, a szöveg csillagról beszél – mely vezeti a bölcseket azon a néhány kilométeren is, mely Jeruzsálem és Betlehem között található – inkább együttállásról lehet szó.

Teres Ágoston, Biblia és asztronómia című könyvében részletes szövegvizsgálattal kimutatja, hogy az evangéliumi szöveg bolygók együttállását írja le. A leírás alapján gondolhatunk valóságos asztronómiai jelenségre, mely a bölcseket útnak indította, azonban egyesek szerint Máténak nem szándéka csillagászati adatokat rögzíteni, a szöveg teológiai mondanivalója nem más, mint hogy a pogányok is felismerik a gyermekben az Isten Fiát. Teres Ágoston említett könyvében ezt részben cáfolja: a legrégibb görög szöveg és ókori csillagászati szakkifejezések összevetésével arra a következtetésre jut, hogy Máté tudományosan bizonyítható pontossággal írja le a csillagászati eseményeket a kor csillagászati szakkifejezéseivel, amit a későbbi fordítók ez irányú mélyebb ismeretek hiányában nem értettek.

Az ókori Babilon csillagértelmezése

Ma már asztronómiai számítások bizonyítják, hogy a betlehemi csillag a Jupiter és a Szaturnusz együttállása volt a Halak csillagképében. Az ókori babiloni csillagászok a következő megállapításokkal éltek:

A Jupiter az ég ura s a királyok királyának jele. Fölkelte idején vagy amikor legmagasabban áll az ég közepén, jóságos és igazságos uralkodók születnek.

A Szaturnusz az „éjszaka Napja", a nyugati országok és királyok jele, Izrael csillaga. Esti kelte idején bölcs törvényhozók és erős kézzel kormányzó uralkodók születnek. Ez a két hatalmas vándorcsillag különösen jelentős a Halak csillagképében, amely a közeledő tavasz jele, új élet és új remény égi hírnöke. Nyugati ága alatt áll Judea és Jeruzsálem, keleti ágához tartozik Mezopotámia és Babilon.

Tiszteletük

A három királyok ereklyéit a kölni dómban őrzik egy díszes síremlékben. A hagyomány szerint az ereklyetartóban a bölcsek csontjai találhatók, melyeket Nagy Konstantin édesanyja, Szent Ilona császárné talált meg a Szentföldön. Ilona vitette azokat Konstantinápolyba, a Hagia Szophia bazilikába. Innen később Milánóba kerültek, majd 1164-ben I. Frigyes császár vitette Kölnbe.

Január 6-át, az ún. Urunk megjelenésének ünnepét (magyar kifejezéssel élve: Vízkereszt napját) Németországban, Ausztriában és Svájcban a Három királyok ünnepének (Dreikönigsfest) is nevezik. Néhány német tartományban ez a nap munkaszüneti nap.

Szokás ilyenkor házat, lakást is megáldani. Ekkor kerül fel az ajtófélfára az alábbi felirat, mely az adott évszámot és az áldás tényét tartalmazza: 20+C+M+B+06

A három betű a Christus mansionem benedicat! (Krisztus áldja

A napkeleti bölcsek hódolnak a Megváltó előtt (Szent Jakab templom, bélletes kapu)

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 11

meg a hajlékot!) imádság rövidítése. De beleláthatók a három királyok neveinek kezdőbetűi is, különösen akkor, ha nem a magyar nevekben gondolkodunk.

Nevük a hagyományban

A hagyományos három név szír forrásokban fordul elő először: Karsudas, Hior és Bazantor, amelyek biztosan későbbi jelképes elnevezések. Ezekből alakult ki az 5. században az arám és görög nyelvjárásokban a Kaspar, Melkhior és Baltazar.

Gáspár

Kaspar az iráni-perzsa Gathasphar rövidített formája lehet, amelyben a Szaturnusz elnevezése rejlik. A 3. századból fennmaradt az eredeti szír nyelven írt Tamás-akták szövege: az apokrif „Tamás apostol cselekedetei" című irat. Arról is beszámol, hogy Tamás megtérítette és megkeresztelte az indoparthus királyt, akinek neve Gadaphar, görög átírásban Gathasphar volt. Emlékét őrzi egy érme és egy sziklafelirat a nyugat-pakisztáni Kush hegységben. Nevéből alakult ki a latin Caspar, amelyet a legöregebb mágus nevének tulajdonítottak. E hagyomány alapján jött létre a középkori legenda, hogy Tamás apostol keresztelte meg a Betlehemben járt mágusokat is. A legendától eltekintve nincs kizárva, hogy keleti missziós útjai közben találkozott a babiloni mágusokkal és Mátéval is. Tamás apostol a Kr. u. 70-es években szenvedett vértanúhalált a nyugat-indiai Madrasz közelében. Ma is ott tisztelik első síremlékét és templomát.

Menyhért

Melkhior kifejezetten héber név: melekhior = királyom-fény, vagy Fény-király, ami már Jupiterre emlékeztet, a királyok csillagára. Úgy látszik, egyes ókeresztény hagyományok is héber származásúnak tartottak legalább egyet a három mágus között, akit Melkhiornak neveztek.

Boldizsár

Dániel próféta babiloni neve, aki a legfőbb mágus volt Babilonban, és látomásai voltak a Messiással kapcsolatban. A perzsa és görög uralkodók mágusoknak hívták a kaldeus papokat. Babilonban a papok sokáig a kaldeus népcsoporthoz tartoztak, a babiloni csillagászok pedig a papi osztály legelőkelőbb tagjai voltak. Dániel gyerekkorában került Babilonba a száműzött izraeliták első csoportjával Kr. e. 597-ben. Nabukodonozor kiválasztott néhány nemes családból származó izraelita fiút, akik hároméves kiképzést kaptak. Megtanulták a kaldeusok nyelvét, írását és minden tudományát, hogy aztán a királyi udvarban teljesítsenek szolgálatot. Köztük Dániel volt a legtehetségesebb, látnoki képességgel rendelkezett, ezért új nevet adtak neki: Bel-tsar-uzur = az Úr-óvja-életét. (Ez a név a görög és latin átírásban Balhasar, magyarul Boldizsár. Újabb fordításokban Béltsacár.)

Nabukodonozornak (Nabukadnezárnak) egyszer valami igen jelentős álma volt az ország jövőjéről, de nem emlékezett rá pontosan. Hívatta mágusait és azt követelte tőlük, mondják meg, mit álmodott. Egyikük sem tudta, csak Dániel, aki az álom értelmét is megmagyarázta. Ekkor Nabukodonozor kinevezte őt „az összes babiloni bölcs elöljárójává és minden tartomány kormányzójává" (Dán 2,4-48). Később, amikor a király látta, hogy Dániel minden jóslata szó szerint beteljesedett, a legfőbb mágus rangjára emelte őt (Dán 4,6; 5,11). Ezek az elbeszélések a 8. fejezetig arámul vannak írva a héber Bibliában. A könyv szerkesztői bizonyára az eredeti babiloni feljegyzéseket idézik, mert a kaldeusok nyelvjárása is arám volt. Az arám kifejezés (rábharetumíja és ráb-hartumí) megfelel a babiloni elnevezésnek: nagy tudós és mester. Az ószír és görög szövegben ennek jelentése: a kaldeus mágusok legfőbb elöljárója.

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 12

SÍK SÁNDOR

A NAP-KELETI BÖLCSEK

Ama csillag után.

A holdsugaras hideg éjszakában,
Mint egy fehérlő, csendes álom,
Úgy vonult el a komoly karaván.
És elől ment a három.

A sziklás föld mogorván és kopáron
Feküdt el lábaik alatt.
Méltóságos sora a száz tevének
A harmaton halkan haladt.
És mintha fehér árnyak lengenének,
Úgy vonult végig a fehér sereg
A völgyön, ahol nem nőttek virágok,
S a városon, ahol az emberek
Nem virrasztottak és nem énekeltek.
S ahol nem látta őket senki sem.

És így suhant el csendesen
Életre éledt vágya Napkeletnek
Az ezredéves éjszakán.

Ama csillag után.

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 13

TESTVÉRI KÖZÖSSÉGBEN

Észak-Írországi tanulmányút és kapcsolatépítés

Isten kegyelmébõl 2017. november 9-15. között Észak-Írországba látogathattam az ottani presbiteriánus (kálvinista) egyház vendégeként. Az utat dr. Literáty Zoltán érdligeti lelkipásztor szervezte azon lelkészek számára, akik 2014-ben vendégül látták az akkori észak-ír delegációt. Nálunk, Csömörön, William McCully dundonaldi lelkipásztor szolgált, így most nála vendégeskedhettem, az õ gyülekezetét és családját ismerhettem meg.

Az ottani gyülekezetek hasonlóak a magyar református gyülekezetekhez, bár kevésbé tradícionáliusak. A 6 nap során volt alkalmunk ellátogatni a belfasti református teológiára, ahol a rektor úr egyik órájára be is ülhettünk. Megismerkedhettünk a presbiteriánus egyház vezetõségével, akik érdeklõdve hallgatták a csömöri református misszió alakulását.

Bár hivatalos látogatáson voltunk kint, mégis személyes és közvetlen hangulat jellemezte a kapcsoaltunkat az ottani egyházi vezetõkkel és lelkészekkel. Ivan J. Patterson nyugalmazott püspök, lelkészkollégáival együtt sokat meséltek egyházukról, az ottani életrõl, a gyülekezetekrõl. Bemutatták Észak-Írország természeti szépségeit, sõt még egy csodálatos vacsorán is részt vehettünk, ahol a brit konyha remekeit kóstolhattuk meg.

Házigazdám, William McCully, minden elfoglaltságát félre téve, hûségesen kísért minden nap az adott programra, és ez egyben nagyszerû lehetõséget teremtett arra, hogy jobban megismerhessük egymást. Felesége, Karen, és négy lánya: Abigail, Bethani, Rachel, Naomi (az ötödik, Sarah, éppen Skóciában tanul) végtelen kedvességgel fogadott, és megbeszéltük, hogy majd õk is ellátogatnak hozzánk, Csömörre. Azzal az érzéssel érkezhettem haza, hogy Isten megint csodát tett velem. Talán ez az út jel arra, hogy a távol élõ presbiteriánus (református) testvérek nincsenek is anyira távol, szorosabbra lehetne fûzni a kapcsolatunkat Isten dicsõségére, egymás hitének ápolására.

Úrvacsorai kehely

Énekeskönyv és Biblia

Gyülekezeti kávézó

A dundonaldi (Belfasttal határos település) presbiteriánus templom.

Az istentiszteleten az igeolvasás közben mindenki kézbe veszi a Bibliát.

William McCully a szószéken

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 14

Testvéri közösségben

A belfasti református teológia.

A rektor úr óráján.

Kikötő szivárvánnyal.

A presbiteriánus egyház vezetőinek társaságában.

A híres „Giants Cosway", azaz Óriások útja.

Az elmaradhatatlan délutáni teázás.

A McCully-család (Sarah nélkül).

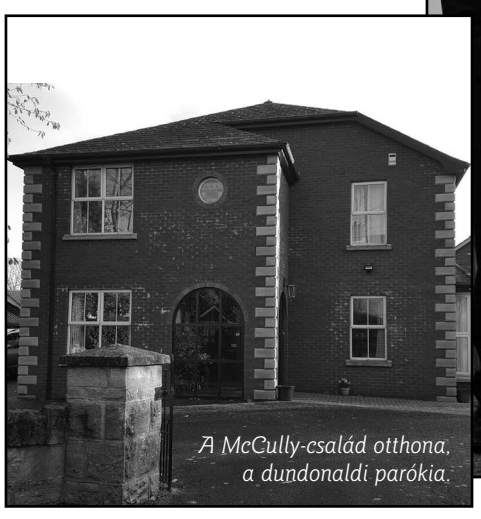
A McCully-család otthona, a dundonaldi parókia.

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 15

ESZTERGÁLY ELŐD GÁBOR

ZENE, AMI ÖSSZEKÖT

Barátságos, őszinte mosollyal fogad Simon Izabella és Várjon Dénes csömöri otthonukban. Bevezetnek a nappalijukba, amelynek legmeghatározóbb eleme a két fekete zongora. Nem lehet nem észre venni, ahogyan ez a két zongora az íves felükkel egymás mellé helyezve egységet alkot. Olyan egységet, amelyet a velem szemben helyet foglaló házaspár sugároz felém. Mielőtt hozzákezdenénk az interjúhoz, van egy szempillantásnyi időm arra, hogy felmérjem, egy boldog pár ül velem szemben, akik megértik és kiegészítik egymást. Ha nem tudnám róluk, hogy világhírű zongoraművészek, akkor is azt gondolnám, valamilyen közük kell legyen a művészethez. A mozdulataikból, a testtartásukból, a tekintetükből, a mosolyukból érezhetően sugárzik a művészet.

Kik ők valójában? Ha az interneten rákeresünk a nevükre, akkor megtudhatjuk például, hogy Várjon Dénes Liszt-díjas zongoraművész, aki már 16 évesen a Zeneakadémia diákja a különleges tehetségek osztályában. 17 éves korától rendszeresen részt vesz Schiff András mesterkurzusain és 23 éves korától kezdve a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára. Felesége, Simon Izabella világhírű zongoraművész, férjéhez hasonlóan ő is a különleges tehetségek osztályának tanulója volt, és szintén 16 éves korában vették fel a Zeneakadémiára. Nem mellesleg, ott ismerkedtek össze. Míg a férj művészi pályáját leginkább a koncertek határozzák meg, addig a feleség, illetve 6 éve már mint édesanya, a koncertjei mellett a zeneművészet népszerűsítésén is fáradozik. A nevükhöz kötődő Kamara.hu – kamarazenei fesztivál keretein belül, valamint több más helyszínen is olyan „varázsvilágot" teremt a gyermekek számára, ahol a zene, a rajz, a tánc, a mesék, a versek és történetek a művészet nyelvén szólítják meg a jelenlévőket, miközben megszűnik a választóvonal színpad és közönség között. Gyermekük, Várjon Liána Izabella – becenevén „Lincsi" – idén kezdte el az általános iskolát. A hittanórák egyik leglelkesebb résztvevője és tőle sem áll messze a színpad, de talán róla inkább a szülők meséljenek.

Izabella: Minden szempontból nagyon gazdag év van mögöttünk: érzelmi, szakmai és családi szempontból is. Csodálatos külföldi úttal indult ez az év: februárban meghívást kaptunk egy Új-zélandi fesztiválra, ami egészen páratlan élmény volt, hiszen egy különleges világot ismerhettünk meg. Ezen kívül nagyon sok európai koncertünk is volt idén. De ami számomra igazán fontos volt a nyáron, hogy az egész szünidőt Lincsivel tudtam tölteni. Mindig nagyon fontos számomra, hogy minél több időt töltsek vele, még a sűrű koncertélet idején is, és ez a nyár ilyen szempontból is csodálatos volt. Egyébként is erős közöttünk a kötelék, de idén nagyon sok olyan élmény volt, amit csak kettesben éltünk át. Elmentünk a Mátrába, a Bakonyba, megnéztük az itthoni hegyeket.

Dénes: Én meg gyönyörű fotókat és videó felvételeket kaptam. Így tudtam csak részesévé válni az eseményeknek a sok utazásom között. Azért volt arra is lehetőség, hogy időnként elkísérjen a család például a svájci he-

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 16

gyekbe egy fesztiválra, úgyhogy volt sok szép kirándulásunk is együtt. Mindig igyekszünk megteremteni a lehetőségét annak, hogy legyenek olyan hetek, amikor nem nyúlunk hangszerhez, hanem csak egymásra figyelünk. Maga Lincsi is felhívta erre a figyelmemet, amikor októberben, éppen egy utazás előtt odajött hozzám és a következőt mondta: „Papa, valamit meg kell veled beszéljek." – Kérdeztem: „Mi az?" – „Neked most már valamit meg kellene tanulnod!" – „Mit?" – „Meg kellene most már tanulnod nemet is mondani!" És aztán el is magyarázta, nyugodtan mondhatom azt: a családomnak nagy szüksége van rám. Megkaptam tőle a leckét.

Meg tudod fogadni a tanácsát?

Dénes: Gyakorlom. Az a nehéz a mi pályánkon, hogy előzetesen le vannak foglalva a felkérések időpontjai. Tulajdonképpen nem most döntöm el, mit fogok a következő héten vagy a következő hónapban csinálni. Most már a 2019-20. évekre szerződünk előre, ilyen a zenei világ. Persze tanulunk a saját hibáinkból, mi az, amit semmiképpen nem vállalunk el. Elég sok mindenre nemet mondtam mostanában. Lényeges, hogy megtaláljuk a munka és a család közötti egyensúlyt, és az tény, hogy Lincsi a legfontosabb.

Lincsi tudja, hogy tudtál „nem"-et mondani?

Dénes: Nem beszélem meg vele, de ez egy nagyon jó ötlet, szólni fogok neki.

Említetted, hogy szükségetek van egy olyan időszakra az évben, amikor pihentek, nem zongoráztok. Ilyenkor mi jelenti számotokra a kikapcsolódást? Hogyan tudtok regenerálódni?

Izabella: Teljesen beleszerettünk a hegyi világba. Először Új-Zélandon voltunk, aztán Svájcban, szóval egész évben a hegyeket jártuk, nem beszélve arról, hogy Magyarország hegyei is milyen gyönyörűek, például a Mátra, a Bakony. Olyan érdekes, mert a kamarazenei programunknak is idén „Varázshegy" volt a címe, Thomas Mann regénye nyomán. De erre csak így utólag döbbentünk rá. A hegyi utak nagyon sokat jelentenek számunkra.

Dénes: Az az igazság, olyan a munkánk, hogy az itthoni kikapcsolódás szinte lehetetlen. Nagyon szeretjük az otthonunkat és nagyon-nagyon szeretünk Csömörön élni, de miután itthon dolgozunk, itt van a zongora, itt vannak az intézni valók, valahogy nem tudunk itthon kikapcsolni. Úgyhogy, amikor lehet – akár csak egy éjszakára, de inkább kettőre – fölmegyünk például a Mátrába.

Olyan jó látni, ahogyan a sok elfoglaltságotok mellett mindig próbáltok Lincsire is időt fordítani. Nektek milyen gyermekkorotok volt? Hol születtetek? Milyen körülmények között nőttetek fel?

Dénes: Budapesten születtem a hetedik kerületi Barát utcában éltünk szüleimmel és három évvel idősebb nővéremmel. Az Alsóerdősor Utcai Általános Iskolába jártam. A Barát utca nagyon kellemes hely volt, a sarkon

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 17

állt egy cukrászda, és a házakon belül még ma is belső kertek vannak. A mi szobánk ablaka is egy kertre nézett, ami mindig egyfajta szabadság érzetet sugallt számomra. Csodás gyermekkorom volt, gyönyörű emlékeim vannak. A szüleink rengeteget vittek minket az Operába, így a zene szeretete már kicsi gyerekkortól jelen volt az életemben.

Hiányzik Budapest? Volt olyan időszak, amikor visszavágytál?

Dénes: Nem. Amikor összeházasodtunk Izával, akkor a szomszéd utcába költöztünk egy 70 nm-es lakásba. Ott kezdtük a közös életünket, de a gyakorlás egyszerre két zongoristának megoldhatatlan volt, két zongora ugyanis nem fért el és az áthallás is nagy volt. Négy évet laktunk ott, majd '96-ban kiköltöztünk Csömörre, én akkor voltam 28 éves. Három nap után azt éreztem, hogy nem tudnék már visszamenni Budapestre, annyira megérintett a varázsa a „kertes házas" létnek. Sokkal jobban szeretjük a várost azóta, hogy kint lakunk. Megvan Budapestnek a romantikája, jó bejárni, de utána olyan jó haza jönni.

A szíved mélyén pesti srác maradtál?

Dénes: Igen. Ilyen értelemben kilógok a családból, mert már Lincsiben is benne van a földhöz való erős kötődés, ami Izának köszönhető. Nekem a kislányom magyarázza el, hogy a kertben termő növények közül mit lehet megenni és mit nem. Izának a növényekkel teljesen természetes viszonya van és ő adta át ezt a tudást Lincsinek.

Izabella, honnan jön a természethez való kötődésed? Honnan származik a családod?

Izabella: Miskolcon születtem, és a mellette lévő pici faluban, Gesztelyen, nőttem fel. Lincsivel ellentétben, aki már a fél világot ismeri én hat éves koromig még Budapesten sem jártam, vagy talán egyszer. A bátyám és a családja most is ott él, ő a polgármester. Ott lakik még a nagynéném, anyukám testvére is. Sajnos a szüleimet elveszítettem, most már több mint tíz éve. Csodás gyermekkorom volt nekem is, ha így visszagondolok, ott tanultam meg szeretni a természetet. A Hernád folyó mellé le lehetett menni, nem kellett félni semmitől. Sétáltunk, indiános játékokat játszottunk a bátyámmal, aki négy évvel idősebb, mint én, csapatokat építettünk, szóval fantasztikus volt.

Honnan jött a zene szeretete? Egy ilyen kis faluban nem lehetett könnyű hangszeren tanulni?

Izabella: Elég hamar kiderült, hogy a zenéhez Isten áldotta tehetségem van. Az édesapám épített egy hintát az udvaron, amin órákat hintáztam úgy, hogy közben hangosan énekeltem. Mivel központi helyen laktunk, mindenki ott ment el a házunk előtt, így az első közönségem a falubeli emberek voltak. Megálltak a kapu előtt és hallgattak engem. A mai napig emlékszem arra az érzésre. Először furcsa volt, hogy engem hallgatnak, de utána teljesen elfelejtettem mindent, és csak énekeltem. Még most is a koncerteken akkor van a legközvetlenebb kapcsolatom a zenével, ha valami hasonlót élek át. Gyerekként Miskolcra jártunk heti kétszer zeneiskolába, öt éves koromtól furulyáztam, aztán egy évvel később kezdtem el zongorázni.

Szüleid mivel foglalkoztak?

Izabella: Édesapám vasesztergályos volt. A kétkezi munkát meg is tanultam tőle, mert, nagyon szerettem körülötte sündörögni a műhelyében. A mai napig nagyon szeretek szerelni, és ezt Lincsi is örökölte tőlem. Két papírból és egy kis fém szalagból bármit megcsinál, amit kitalál. Édesanyám adminisztrátor volt, bár eredetileg tanári pályára készült matematika-fizika szakon. Fantasztikus volt, bármit kérdeztünk tőle, a legnehezebb egyenleteket is, mindenben tudott nekünk segíteni.

Milyen lelki örökséget kaptatok a szüleitektől? Milyen példát láttatok az ő életükben, ami számotokra is meghatározó és szeretnétek tovább adni a gyermeketeknek örökségként?

Dénes: Nagyon sok mindent. Elsősorban azt, hogy a szüleim a családért éltek. Édesapám nagyon komoly mérnök ember volt, rengeteg könyvét őrizzük. Nagyon szép volt látni, hogy miután elment, milyen sokan fejezték ki a szeretetüket és milyen elismerően

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 18

írtak a szakmai tudásáról. Sok embernek volt a példaképe. Mégsem beszélt soha egy szót sem otthon a munkájáról, ha hazaért, már csak ránk figyelt. Ilyen szempontból nagyon más volt, mint én, hiszen mi a szakmánkban élünk itthon is. Ő is, és anyukám is rengeteget játszott velem gyerekkoromban. Római katolikusnak lettem megkeresztelve, de a szüleim azt akarták, hogy a hitet én magam találjam majd meg felnőtt koromban. Viszont mivel hívő emberek voltak, megtanítottak arra, hogy imádkozzak minden este.

Izabella: Édesanyám és édesapám részéről is református a családom. A bátyám aktív református életet él otthon, az egyik legkedvesebb barátja éppen a református lelkész. A vallás mindig jelen volt az életünkben anélkül, hogy konkrétan minden nap szó esett volna róla. Imádkoztam minden este kis gyermekkoromtól kezdve és konfirmáltam is, amikor eljött az idő. A családunkban észrevétlenül volt központi szerepe a vallásnak.

A szüleim ahhoz, hogy finanszírozni tudják taníttatásunkat a napi munkájuk mellett rengeteget dolgoztak otthon is, a fólia sátrukban, ahol paprikát, paradicsomot termesztettek. Így tudták fizetni azt is, hogy Budapestre költözhessek, miután fölvettek a különleges tehetségek osztályába, ahová Dénes is járt. Az akkor 60 éves nagymamám, aki addig nem mozdult ki kis falunkból, vállalta, hogy felköltözik velem Budapestre. Egyszóval az egész család összefogott.

Hat évvel ezelőtt találkoztunk először, amikor eljöttetek a lelkészi hivatalba, hogy gyermeketek keresztelőjét átbeszéljük. Milyen változás hozott az életetekbe Lincsi?

Dénes: Lincsi óriási ajándék. Lelkileg sokkal előbb értünk meg arra, hogy szülők legyünk, mint ahogyan Lincsi megszületett. Sok belső változáson mentünk keresztül előtte, és amikor tényleg valóra vált az álmunk, akkor teljesen más dimenziók nyíltak meg számunkra. A születése átalakított mindent, egyúttal hihetetlen új energiát is felszabadított. Megértettük, hogy amikor az ember szülővé válik, akkor érik teljes emberré. Korábban feltűnt, hogy minden szülő a gyermekéről beszél, azóta, hogy megszületett Lincsi, azt vettük észre, szinte semmi másról nem beszélünk, csak róla. Egyszer nagy nehezen megengedtük magunknak, amikor Lincsi már négy éves volt, hogy elmenjünk kettesben vacsorázni, akkor is azon kaptuk magunkat, hogy ő a téma. A kapcsolatunk is teljesen átalakult. Tulajdonképpen amilyen szerepet a zene töltött be régebben a kettőnk kapcsolatában, azt átvette Lincsi. Változatlanul eljárunk egymás koncertjeire és most is sokat beszélgetünk a zenéről, de régen rengeteg zenét is hallgattunk együtt, sokszor játszottunk egymásnak, ez ma már az időhiány miatt sokkal ritkább. Egyszer-egyszer fordul csak elő. Az tény, hogy jó lenne egy kicsit több időt kettesben tölteni. Azt hiszem, munkakörtől vagy hivatástól függetlenül minden családra igaz, ha megszületnek a gyerekek, átalakul a párkapcsolat és új fejezetek kezdődnek.

Egyszerre vagytok művészek, akikre oda figyel a világ, egyszerre vagytok házastársak és szülők, ezt a három szerepet, hogy tudjátok összeegyeztetni? Milyen áldozatokra van szükség egyik vagy másik szerepkörben?

Izabella: Szerintem ez mindig úgy van, hogy lavírozgat az ember a szerepek között. Ami számomra teljesen egyértelmű, Lincsi áll a dobogó első fokán. Sokáig nem is tudta, hogy én zongorázom, mert akkor gyakoroltam, amikor ő éjszaka aludt, vagy akkor, ha eljött hozzánk Dénes anyukája, vagy ha alkalmanként babysittert hívtunk. Azt akartam, hogy én édesanya legyek az ő szemében és nem zongoraművész. Aztán persze sokáig nem tudtam ezt folytatni, ezért megpróbáltuk megtanítani neki, tartsa tiszteletben, amikor gyakorlunk. Elmondtuk neki, hogy nekünk ez a munkánk, és persze bejöhet, ha nagy a gond, de ez olyan, mint amikor más szülők elmennek a munkahelyükre. Lincsi áll a dobogó legfelső fokán, tehát számomra az anyaság a legfontosabb, de ez természetes, ebben is teljesen egyetértünk Dénessel.

Melyik szerep a legnehezebb számotokra?

Izabella: Külön-külön egyik sem nehéz. Illetve számomra az anyaság óriási felelősség. Szeretném a legjobban csinálni, de mindig úgy érzem, még lehetne jobban is, mert én maxi-

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 19

malista vagyok. Mindent szeretnék megadni Lincsinek, ami csak lehetséges.

Dénes: A mi kapcsolatunkban korábban sem működtek a klasszikus férfi-, női szerepek. Mint kiderült, Iza jobban tud szerelni, mint én. Én viszont nem vártam el tőle, hogy minden nap háromszor gőzölögjön a friss étel az asztalon, tehát ezeket teljesen lazán kezeltük. Mikor megszületett Lincsi, ő osztotta le a szerepeket, ő döntötte el, mikor, kire van szüksége. Hihetetlen unió alakult ki az édesanyjával. Lincsi szerint a mama és ő egyek voltak, ez volt az az idő, amikor ebben nekem kevesebb szerepem volt, ami nem volt mindig könnyű. Meghatározó élmény volt számomra, ahogyan ez egy idő után elkezdett változni, és a papás programoknak is abszolút meg volt a helye, a jelentősége. Szépen lassan kialakult, hogy mi hárman vagyunk egy család.

Dénes rendkívül sikeres, foglalkoztatott zongorista. Izabella, te mint feleség és édesanya el tudod azt fogadni, hogy míg Dénes jobban a hivatásának élhet, addig rád, mint feleségre és édesanyára a mindennapok küzdelmei is várnak?

Izabella: Attól függetlenül, hogy egy házaspárnak ugyanaz a hivatása, nem jelenti azt, hogy fej-fej mellett kell haladniuk. Két külön szakmai útról van szó, és ebben nem szabad, hogy verseny legyen köztünk. Ha ezt megértjük, és azt is, hogy egy nőnek bizonyos értelemben több feladatkörben kell helyt állnia, akkor a belső hang megmondja, mi az, ami éppen a legfontosabb. Amikor végig gondolom az életünket, és felteszem a kérdést, hogy számomra mi a legfontosabb, a belső hang azt mondja, hogy a család, és ezen belül is az, hogy Lincsire a lehető legtöbb időm legyen, hogy szép gyermekkort tudjunk neki biztosítani. Ahhoz, hogy ez meg tudjon valósulni, az egyik szülőnek teljes mértékben jelen kell lennie az életében. Ha mind a ketten nagyon utazós pályát vinnénk, ezt a figyelmet nem tudná kellőképpen megkapni. Dénes, amikor itthon van, maximálisan részt vesz a gyereknevelésben, csodálatos apuka. A kollégáknál azt látjuk, ez nem mindig jellemző a férfiakra.

Dénes: Izának ugyan le kell mondania sok mindenről, mert tény, hogy nem úgy rendelkezik az idejével, mint én, de közben a pályája is egyre gazdagabb.

Izabella: Lehetne ezt lemondásnak is felfogni, de én nem annak érzem. Persze nem mondom, hogy sosem nehéz, hiszen kisgyermek korom óta, egészen addig, amíg Lincsi meg nem született, én is 100%-osan a zenére koncentráltam. Egy érdekes szakmai kihívásra esetleg nemet mondani, nem könnyű, de Lincsi mindennél fontosabb. Ha választás előtt állok, megszólal egy erős belső hang, ami segít a döntésben. Jó példa erre, hogy jövőre elmehetnénk két hétre az amerikai Bard Egyetemre tanítani. Nagyon szeretnék elmenni, de ugyanakkor ott van az Új-zélandi fesz-

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 20

tivál is, ami megint csak nagyon fontos, és arra már „igen”-t mondtunk. Mivel Lincsi már iskolás, ezért nem biztos, hogy mindkét helyre el tudnánk menni együtt. Az biztos, hogy Lincsi nélkül én nem utazom sehová, két hétre meg végképp nem, ami lehet, hogy nevetséges, hiszen már nyolc éves lesz akkor. Lehet, simán megtehetném, mert nagyon sokan megteszik, de a belső hang azt mondja, én ezt ne tegyem meg.

Dénes: Teljesen tisztában vagyok azzal, a karrieremet nem tudnám vinni, ha mindezt Iza így nem vállalná. Ami az egészben a legszebb, Izának ezek alatt a harcok alatt rengeteg új képessége kifejlődött, melyek gazdagítják őt. Ezáltal a zongorázást is egy szélesebb spektrumba tudja helyezni. A művészetek közti kapcsolatokat rengeteget kutatja, erre sokszor csak éjszaka van lehetősége. Az irodalmi beszélgetéseket, melyek pl. a kamarazenei fesztiválunkon is jelen vannak, ő találja ki. Saját maga írja a szövegeket, ő kommunikálja és ő a háziasszonya a gyermekkoncerteknek is. Nagyon sikeresek ezek az előadások, nemcsak a gyerekek között, hanem a szülők is lelkesen odajönnek hozzá, és elmondják, mennyire sokat jelent ez nekik. Ha egy utazós pályát vagy életmódot vinne, akkor ezekre egész egyszerűen nem lenne lehetősége. Az a véleményem, hosszú távon ő is, Lincsi is, a környezete is, mi mindannyian nyerünk ebből. Lehet, hogy ez neki harcot jelent, mert az is, de rengeteg pozitív hozadéka van.

Izabella: Még egy dolgot szeretnék hozzátenni. Kérdezted, el tudom-e fogadni, hogy Dénes többet utazik, és többet koncertezik, mint én. Azért tudom elfogadni, mert zenész vagyok és a zene olyan erős kötelék köztünk, annyira egyformán gondolkodunk erről az egész dologról, hogy nem kérdés, el tudom-e fogadni.

Ha nem lennél zenész, akkor nem biztos, hogy ez menne?

Izabella: Lehet, hogy nem lenne ilyen könnyű. Igazából nem is áldozat ez a részemről, mert azt hiszem, én vagyok Dénes legnagyobb drukkere.

Jó lenne még folytatni a beszélgetést, de mennem kell tanítani, éppen Lincsi vár a hittanórán. Isten áldja életeteket, a munkátokat, és kívánom, hogy az Úr teljesítse minden kéréseteket!

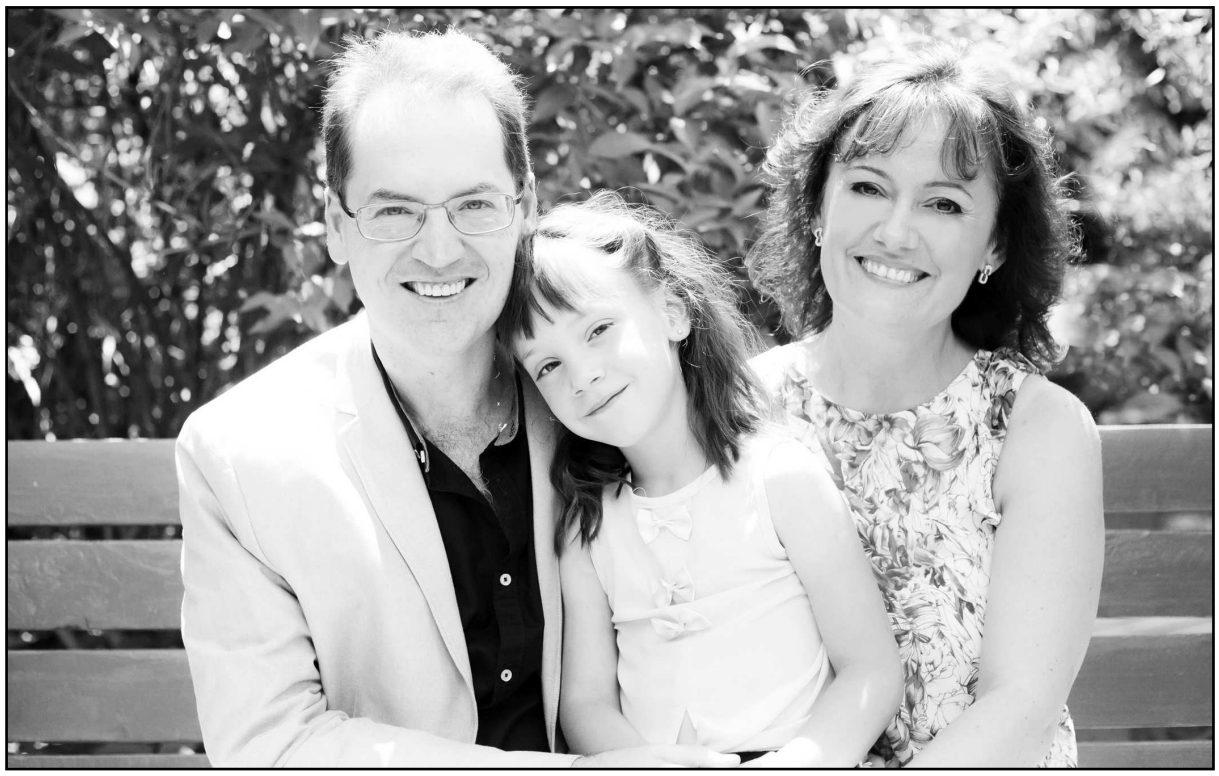

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 21

A REFORMÁCIÓ

ELŐADÁSSOROZAT A REFORMÁCIÓ 500. JUBILEUMA ALKALMÁBÓL

2. RÉSZ

LUTHER ÉS KÁLVIN

Luther Márton (1483-1546)

A szászországi Eislebenben született a reformáció elindítója, Martin Luther. Édesapja bányászként dolgozott, akinek feltűnt fia tehetsége. Mivel abban a korban három „karrierszakma" jött szóba, a katonai, a papi és a jogászi pálya, így Luthert a szülei jogász szakra íratták be az Erfurti Egyetemre. Az ifjú Luther csodálatos elhívás élményen esett át, amikor egy alkalommal hazafelé tartva a kollégiumból nagy viharba keveredett és egy villám mellette csapott bele egy fába. Ekkor fogadalmat tett Szent Annának, ha épségben hazatér, szerzetesnek áll. Ez így is történt, és az Ágoston rend reguláját vette magára. Rengeteget tanult ekkor (a Biblia eredeti nyelveit: hébert és ógörögöt, valamint dogmatikát, etikát és filozófiát). 1509-ben Wittenbergben felfigyelt rá Bölcs Frigyes választófejedelem, aki professzori állást kínált számára a város egyetemén. Idősebb rendtársának és egyben lelkigondozójának, Staupitznak a hatására egyre komolyabban foglalkozott az Újszövetséggel, Jézus személyével és megváltói munkájával, valamint Augustinus egyházatya írásaival. Megtérése előtt úgy gondolkodott, Isten kegyetlen, akitől félni és rettegni kell, mert gyűlöli a bűnöst. Az ige tanulmányozásával arra kereste a választ, hol talál egy kegyelmes Istent.

Rengeteg lelki tusát élt meg a kísértésekkel és a vágyaival szemben, amikor is az egyik ilyen alkalommal Isten az igén keresztül megszólította: *„Az igaz ember pedig hitből él."* (Róma 1:17). Ekkor jött rá, az üdvösségért nem lehet megdolgozni, az kegyelemből lehet az istenkereső emberé, vagyis hit által kell elfogadni az élő Isten bocsánatát Jézus Krisztus áldozata árán. Ekkor imádságban az Úr Jézusra bízta az életét, és személyes bűnvallása után Isten Szentlelkének segítségét kérve átadta az uralmat az élete felett az élő Istennek. Innentől fogva pedig a megtérés evangéliumát hirdette és tanította. Római látogatása óriási hatást gyakorolt a frissen élő hitre jutott szerzetesre. Mérhetetlenül felháborította és elkeserítette az az erkölcstelenség, fényűzés és pompa, amely a szegényektől elfordult egyházi vezetést jellemezte. Rómából hazatérve Wittenbergbe, a fülébe jutott, hogy a dominikánus Johann Tetzel búcsúcédulákat árul a bűnök bocsánatára. Mindez cselekvésre késztette az ifjú szerzetes tanárt: 1517. október 31-én wittenbergben nyilvánosságra hozza 95 pontból álló tételsorozatát az egyház megreformálásáról.

Főbb hitelvei: 1. *„Sola fide"* („egyedül hit által"), azaz a hit Isten ajándéka, ami Krisztus által kegyelemből adatik (Ef 2,4-7), nem pedig pénzért vagy emberi cselekedetek által. 2. *„Sola gratia"* (egyedül kegyelemből), azaz Krisztus minden bűnbánó és bűnvalló hívőt „teljes búcsúban" (bűnbocsánatban) részesít. 3. *„Sola scriptura"* (egyedül a Szentírás által), azaz az egyházi hagyományok helyett a Biblia

Az anyagot Becker Norbert ürömi lelkipásztor állította össze az Északpesti Református Egyházmegye felkérésére. A Reformáció 500. jubileuma alkalmából elkészített vándorkiállítás része.

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 22

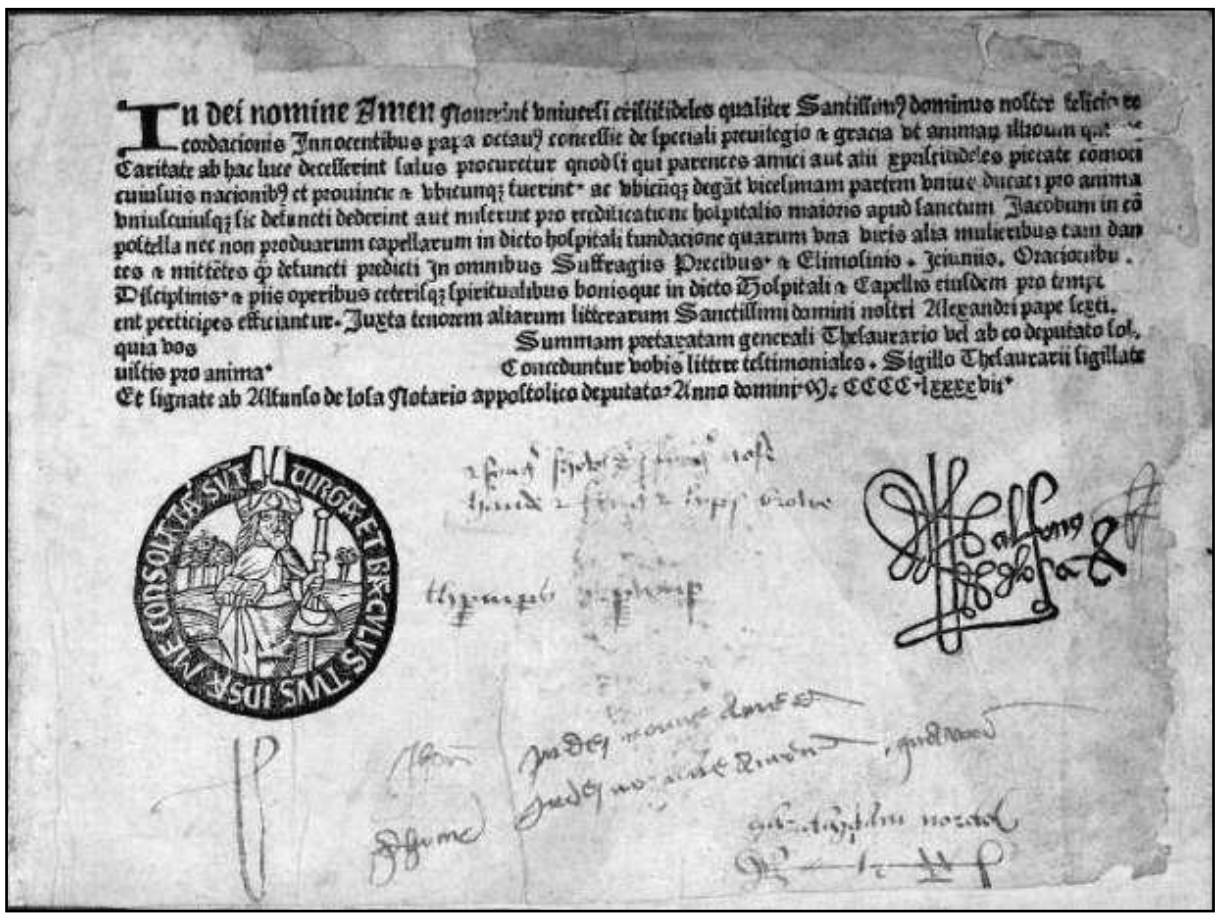
In dei nomine Amen Nouerint vniuersi cristifideles qualiter Sanctissimus dominus noster felicis recordacionis Innocentius papa octauus concessit de speciali priuilegio et gracia vt animarum illarum que Caritate ab hac luce decesserint salus procuretur quodsi qui parentes amici aut alii quicunque fideles pietate comoti cuiuslibet nacionis et prouincie ac vbicunque fuerint ac vbicunque degat vicesimam partem vnius ducati pro anima vniuscuiusque sic defuncti dederint aut miserint pro erectione hospitalis maioris apud sanctum Jacobum in cō potestla nec non prouarum capellarum in dicto hospitali fundacione quarum vna viris alia mulieribus tam dan tes et mittetes q̄ defuncti predicti in omnibus Suffragiis Precibus et Elimosinis Jeiuniis Oracionibu Disciplinis et piis operibus ceterisq; spiritualibus bonisque in dicto Hospitali et Capello eiusdem pro tempe ent perticipes efficiantur. Juxta tenorem aliarum litterarum Sanctissimi domini nostri Alexandri pape sexti. quia vos Summam pretaxatam generali Thesaurario vel ab eo deputato sol. uisitis pro anima Conceduntur vobis littere testimoniales. Sigillo Thesaurarii sigillate Et signate ab Alfonso de Iosa Notario appostolico deputato. Anno domini M. CCCC. lxxxvii.

Korabeli búcsúcédula

tanításaihoz kell visszatérni az egyháznak ben, aki látva a határozott kiállásukat, meg-éppúgy, mint az embereknek. 4. *„Solus Christus”* (egyedül Krisztus által), azaz újjászületésre van szükség az örök élethez, és ehhez elengedhetetlen a Jézus Krisztussal való személyes, élő kapcsolat. Mindezek ellenére Luther még hű marad egyházához, bár tette megállíthatatlanul elindítja az egyház reformációját.

X. Leó pápa értesülve Luther tanairól, bíborosi rangot kínált fel számára, cserébe a hallgatásáért. Az ifjú reformátor ezt visszautasítja, így 1520-ban kiátkozták (excommunicatio), vagyis ettől kezdve bárki büntetlenül megölhette őt. Bölcs Frigyes választófejedelem Wartburg várában ad számára menedéket, ahol kevesebb, mint egy esztendő alatt lefordította görög eredetiből német nyelvre az Újszövetséget. Az 1521-es worms-i birodalmi gyűlésen megvédte tanait: *„...itt állok és mást nem tehetek. A lelkiismeretem Isten Szeretetének foglya...”*. Az 1529-es speyeri birodalmi gyűlésen már kiálltak mellette az időközben lutheránussá vagy evangélikussá vált választófejedelmek. Szó szerint „protestáltak” V. Károly császárral szemhátrált, s innen lett a „protestáns” („ellenállók”) elnevezés.

Luther időközben szerelmes lett, a kiugrott klarissza nővért, Katharina von Bora-át (Bora Katalint) vette feleségül (1524), aki élete végéig hű társa maradt, és hat gyermekkel ajándékozta meg őt. Példás családi életet éltek, bár a katolikus rossznyelvek egy kiugrott szerzetes és apáca gyermekeit sátánfattyaknak ábrázolta jónéhány pamfletben (=szatirikus rajz, rövid szöveges üzenettel, vagy anélkül).

Luther harca az evangéliumi egyházért megvalósult, igaz nem a katolikus egyház berkein belül, hanem új felekezetként, amiről éppúgy nem tehetett, mint francia területen tevékenykedő kortársa Jean Calvin (Kálvin János). 1530-ban az augsburgi birodalmi gyűlésen a császár szentesítette az Ágostai Hitvallást, és 1555-ben létrejött a katolikus-evangélikus vallásbéke. Ma Európa északi országai közül Norvégia, Dánia, Finnország lutheránus királyság, valamint a német lakosság döntő többsége is az.

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 23

Luther kiszögezi 95 tételét

KÁLVIN JÁNOS (1509-1564)

Jean Calvin a franciaországi Noyon városában született 1509-ben. Szülei az ottani katolikus püspökség jószágkormányzói voltak, így már gyermekfejjel látta az egyház visszásságait. Az amiens-i püspök később meg is tagadta Gérard Calvin, a reformátor édesapjának eltemetését, mivel az kétségbe vonta a tisztességét. Bár azt is hozzá kell tennünk, hogy Kálvin szülei szerezték meg számára azt az egyházi támogatást, amely finanszírozta párizsi és később orleans-i tanulmányait. Kezdetben bölcsészetet tanult a Collegium Montagiu-ban, Párizs latin negyedében, ahol szembesült a züllött és erkölcstelen életmóddal, s a hitüket és vallásukat vesztett emberek nyomorúságaival. Innen Orleans-ba megy jogot tanulni, ahol Nicolas Cop filozófiaórái nagy hatással vannak rá, melynek következtében „hirtelen megtér („subitaconversio"). 1533-ban tart egy beszédet Párizsban az egyetemen az egyház megreformálásáról, majd ennek nyomán I. Ferenc üldözései elől Svájcba menekül. Baselben írja meg élete fő művét az Institutiót (Keresztyén vallás rendszere), amelyben a Biblia tanait foglalja össze, világos rendszerben láttatva azt, hogy az élő Isten *„a világ teremtésétől fogva, annak végéig az egész emberi nemzetségből, az igaz hit egyezségében magának egy kiválasztott gyülekezetet gyűjt egybe, azt megőrzi és oltalmazza"*. Genfbe megy, ahol Wilhelm Farel arra kényszeríti, hogy a város prédikátora legyen (1536). Szigorú módszerei miatt (pl. bezáratta a kocsmákat és a nyilvánosházakat, illetve igyekeztek Genf népét rábírni Krisztus követésére és az erényes életre) 1538-ban elűzik a városból. Strasbourgba megy, ott Martin Bucer karolja fel, és a Szentírás tanításának szolgálatába állítja. A strasbourgi gyülekezetben ismerkedik meg egy reformátussá lett baptista ember özvegyével Idelette de Bure-rel, akit feleségül vesz. Idelette mindig hű társa maradt a reformátornak, de a tragédiák nem kerülték el a hívő családot: négy gyermekük született, akiket még gyermekkorban elvesztettek, nem sokkal később pedig hű felesége követte a gyermekeket. Talán ezért is fájlalta annyira a gyomrát a reformátor és karakterében ezért lehetett sokkal komorabb és szigorúbb, mint az életigenlő Luther.

1541-ben a Habsburgok rá akarták tenni a kezüket Genfre. A genfiek Kálvinban és a protestantizmusban látták megmenekülésük lehetőségét, ezért visszahívták a prédikátort (1541-64). Kálvin teljességre viszi a reformáció ügyét és megszületik a Svájci Református Egyház. Utódja Theodor Béza lesz, akivel karöltve elérik, hogy Európa számos országában megveti lábát a kálvinista reformáció. Ma a következő országokban találunk nagy számban reformátusokat: Svájc, Hollandia (mind a mai napig református királyság), Németország, Egyesült Királyság, Amerikai Egyesült Államok, Kanada, Ausztrália, Új-Zéland, Kína,

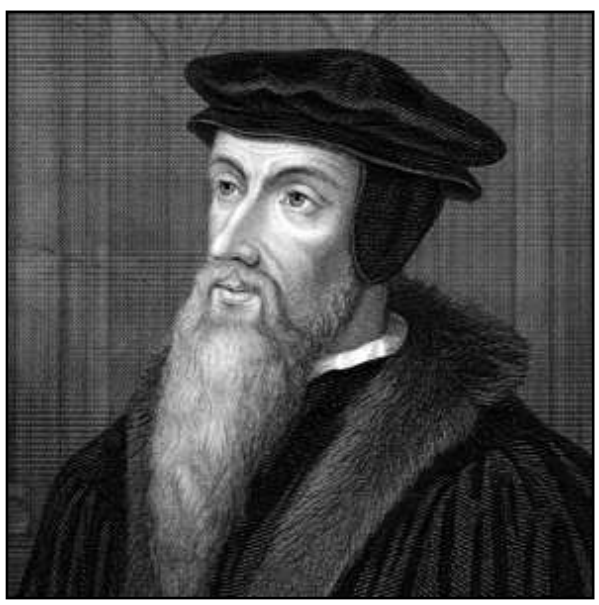

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 24

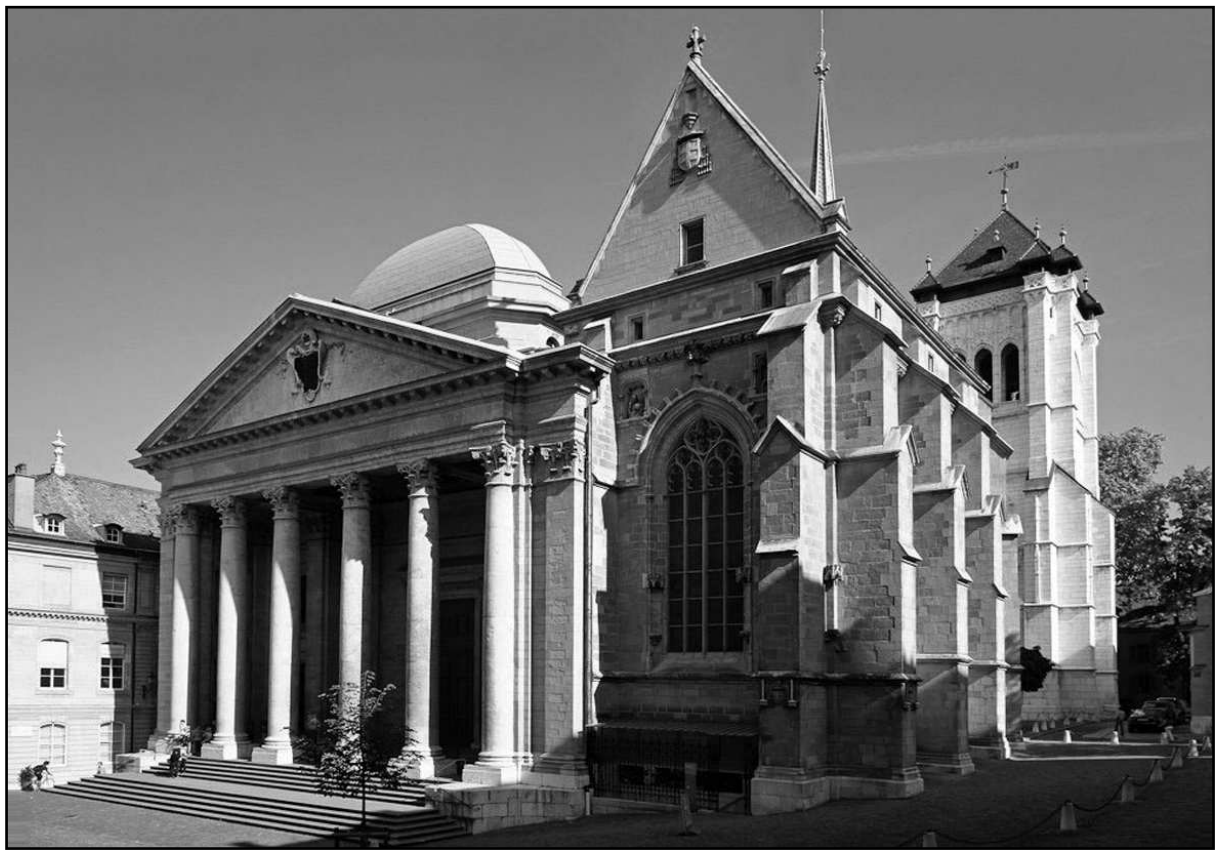

„Kálvin temploma", a Szent Péter katedrális Genfben

Dél-Korea, Magyarország, valamint a történelmi Magyarország elcsatolt területei.

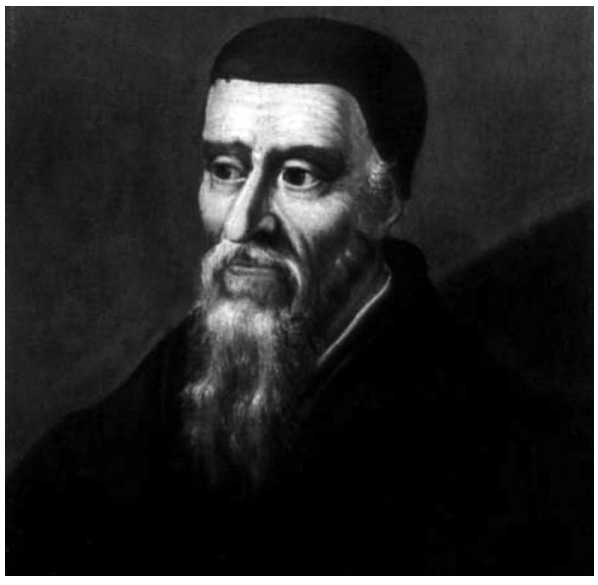

Guillaume (Wilhelm) Farel

Luther és Kálvin

Kálvin négy dologban is radikálisabb volt, mint Luther. 1. A predestináció, azaz az *„eleve elrendelés"* tana: az Atyaisten minden hívőt már a világ teremtése előtt kiválasztott Krisztusban. Ez a kiválasztottság-tudat motiválja az embert, hogy Isten mérhetetlen kegyelmével nem élhet vissza, hanem életében mindent úgy kell végeznie, hogy azzal Isten dicsőségét szolgálja. Kálvin az emberi élet középpontjába *„travaillez gloria de Dieu-t"* azaz *„Isten dicsőségére végzett munkát"* állította, amire bennünket, hívőket Krisztus tökéletes áldozata inspirál. Kálvin a predestináció magyarázatában abból indul ki, hogy a bűneset óta (Ádám és Éva) minden emberben az egész világ elveszett és kárhozatban van. Isten nem akarja, hogy az ember ebben az állapotban maradjon és elvesszen, ezért küldte el egyszülött Fiát, Jézus Krisztust, hogy *„aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen"* (János 3:16)

2. Kálvin Úrvacsora-tanában tovább megy Luthernél, aki a konszszubsztanciációt (consubstantiatio) tanította, melynek lényege, hogy Jézus Krisztus testére nézve nincs a jegyekben, hanem körülötte van ott. Kálvin ezt a lutheri tant elvetette, és azt vallotta, Jézus Krisztus a Szentlélek és az Ige által van jelen az úrvacsorában. Mindezek mellett pedig egy keresztyén embernek emlékeznie is kell az

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 25

úrvacsorában mindarra, amit Krisztus tett értünk, hogy így szerezte meg számunkra a bűnbocsánatot és az örök életet.

3. Kálvin szerint bizonyos *„status confessionis”* (*„hitvallásos kényszer”*) helyzetekben van lehetőség a keresztyén embernek fellázadni az adott társadalmi és politikai rendszer ellen, eltávolítva a zsarnok vezetőt. Ezzel szemben Luther a Róma 13 alapján azt tanította, hogy *„engedelmeskedjünk minden emberi rendnek, mert az az Isten akarata”*.

4. Az is eltérés a katolikus és a lutheránus egyházi felfogástól, hogy Kálvin már a kezdetektől a világiakat is bevonta a keresztyén egyház szolgálatába. A református egyházszervezet kiépülésében kezdetektől jelen van a „konzisztórium” (consistorium, később: presbitérium), amely a lelkésszel együtt irányítja a gyülekezet életét. Ezért is nevezik a reformátusokat Nyugat-Európa nagy részén presbiteriánusoknak, hiszen a lelkész mint lelki elöljáró mellett gondnok és választott presbitérium is áll.

REFORMÁCIÓ 500.

A JUBILEUM ALKALMÁBÓL SZERVEZETT GYÜLEKEZETI PROGRAMJAINK 2017-BEN

Október 1. – Az Északpesti Református Egyházmegye reformáció-vándorkiállítását fogadtuk Csömörön. A kiállítást dr. Lányi Gábor egyháztörténész, a Károli Gáspár Református Egyetem tanára nyitotta meg.

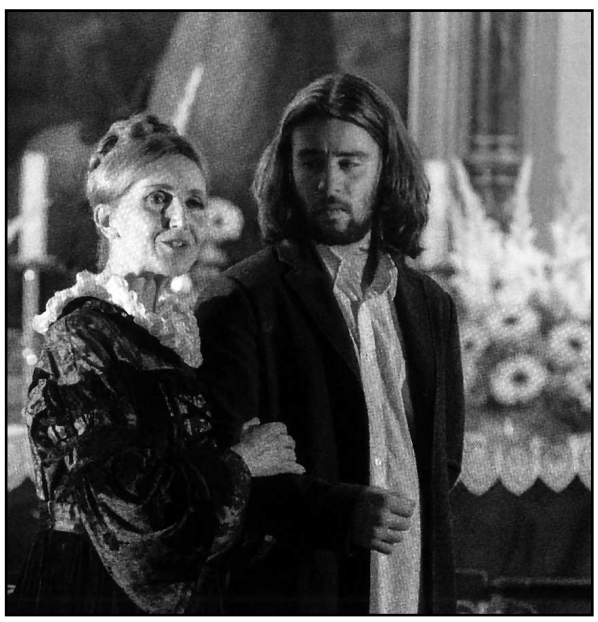

Október 6. – Kocsis István: *Árva Bethlen Kata* című monodrámáját láthattuk Kökényessy Ágnes és Incze Máté színművészek előadásában. Az előadást követően a szerző, Kocsis István drámaíró mesélt röviden a mű megszületésének körülményeiről.

December 8. – A nagytarcsai szórványban élő református testvéreinkhez is meghívtuk Kocsis István: Árva Bethlen Kata című monodrámáját Kökényessy Ágnes színművész előadásában.

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 26

Október 21. – Gyülekezetünk tagjaival megtekintettük a Magyar Nemzeti Múzeum reformáció 500. jubileuma alkalmából szervezett Ige-Idők elnevezésű időszaki kiállítását.

Október 8. – Közös hálaadó alkalmat szerveztünk az evangélikus éa a baptista gyülekezetekkel. Az alkalmon fellépett a katolikus, az evangélikus és a baptista kórus, valamint Solymári Tímea gitárművésznő. A délután fő előadója prof. dr. Bagdy Emőke volt, aki a *Hit-Remény-Szeretet pszichológiájáról* tartott előadást.

Október 31. – Gyülekezetünk tagjaival részt vettünk a budapesti Papp László Sportarénában megrendezésre kerülő központi reformációi ünnepségen, amelyen hallhattuk többek között Orbán Viktor miniszterelnök, Balogh Zoltán miniszter és Bogárdi Szabó István püspök ünnepi beszédét. A beszédeket gazdag kulturális programok színesítették.

Október 31. – A reformáció ünnepnapja alkalmából közös istentiszteletet tartottunk Eszes Zoltán baptista és Johann Gyula evangélikus lelkipásztorokkal.

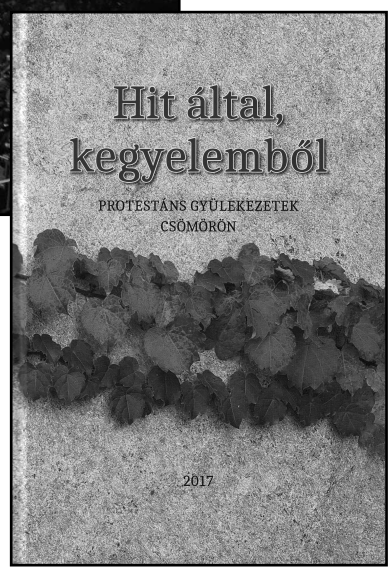

December 1. – A Csömörön élő protestáns gyülekezetek történetét bemutató „Hit által kegyelemből" című könyv bemutatójára került sor. A jubileumi kiadvány a csömöri önkormányzat támogatásával jelent meg. A szerkesztői munkát Boda Zsuzsanna végezte.

December 16. – A felépült gyülekezeti otthonunk ünnepélyes birtokbavételére került sor. Az alkalom során leleplezésre került Nagy Éva festőművész jubileumi alkotása, valamint elültettük „jubileumi gyümölcsfánkat". Részletes beszámolónk a ..... oldalon.

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 27

DECEMBERBEN TÖRTÉNT...

A karácsonyi szünet után januártól a keddi bibliakör már az új épületben fog találkozni. Ennek apropóján a bibliás csoportunk áldáskívánással köszönte meg Agárdi Mihály presbiter testvérünknek az eddigi helyszín biztosítását.

December 19-én áldáskívánásunkkal célba ért gyülekezetünk adománya, melyet a kárpátaljai Zápszony település református számára gyűjtöttünk.

GYALLAY DOMOKOS

JÉZUS MAROSKENDEN

A maroskendi eklézsia a múlt század derekán a legjobb legációk közé tartozott. Sok úri patrónus élt a faluban, buzgó hívek, akik ezüst tallérokkal fizették meg a fiatal igehirdető fáradságát. De a jámbor gazdák sem sajnálták a szentegyház ünnepi követétől az ezüst húszasokat és piculákat, ha illendően meg tudta csillogtatni előttük a mennyország üdvösséges javait.

Az egyik karácsonyra a tisztelendő rektor-professzor jó tetszéséből bizonyos Barabás Pál nevű teológus nyerte el a maroskendi legációt. Külföldi akadémiára menendő, jeles ifjú volt, a jámborság és a jó igyekezet példája, professzorok kedveltje. A maga emberségéből felnőtt szegény diák.

Hát nem is hozott szégyent iskolájára. Olyan gyönyörűen meghirdette a karácsonyi nagy örömöt, olyan lelkes, zengő szavakkal, hogy a templom hidegében is forróság öntötte el a hívek szíve táját.

– Ez aztán tudja éltetni az embert Isten igéjével – mondogatták a maroskendiek a templomból hazamendegélve.

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 28

Az ünnep délelőttjein az úri patrónusoknál tisztelgett a legátus, vecsernye után pedig a gazdaemberek házait járta végig az egyházfi társaságában. Mert így szokás ez évszázadok óta: a híveket otthonukban is meg kell látogatni, és az ünnepet szép tisztességadással felköszönteni.

Hiszen kellemes út volt a Barabás Pálé! Az ezüst tallérok és ezüst húszasok egyre sokasodtak az ünnepi dóka öblös zsebében, mint a nagy halak és a kis halak a szerencsés halász iszákjában. A legátus megelégedéssel szűrögette ujjai között a szapora kincseket; futni fogja belőle öltözetre, lábbelire, könyvekre. Minden garasnak megvan a helye.

Harmadnapjára csak egy utca maradt megjáratlanul, hamarosan végeztek vele. Az utolsó háznál, a Maros partján állottak meg; a folyó téli zajlással, zörögve tekergőzött medrében, mint valami pikkelyes hátú nagy kígyó.

Az egyházfi átmutatott a túlsó partra.

– Azok a házak, túl a vízen, szintén Maroskendhez tartoznak, de nem érdemes oda átfáradni, mert nyomorult nép lakik ott, azoktól ugyan egy garast sem lehetne kivasalni…

A legátust megkapta a dolog.

– Pedig, egyházfi uram, én azokat is meg szeretném látogatni! – szólt a túlsó partra bámulva.

– Nem érdemes, higgye meg! Nagy nyomorúság van odaát… Összefutott, szegény, gyalogszeres nép… Nincsen ott mit keresni. Aztán meg a Maros is zajlik, nem lehet átcsónakázni.

– Van híd a közelben?

– Jó mérföldnyire innét, a szomszéd faluban. Ilyenkor, télvíz idején megszűnik az érintkezés a vízen túl lévőkkel. Fogadom, egy sem jött át az ünnepekre a templomba. Elrugaszkodott nép az, tessék elhinni…

Visszafordultak. A főutcán elbúcsúztak egymástól. A legátus fölfelé indult, az egyházfi lefelé.

„Átment volna kéregetni a nyomorultak nyakára, ha le nem beszélem! – füstölgött magában az egyházfi. – Hej, telhetetlen papzsák lesz még ebből!…"

A legátus ezalatt meggyorsította lépteit. A szomszéd falu felé igyekezett, ahol híd vezet át a Maroson. ő is gondolkozott magában.

„Nem jöhettek ők a karácsonyi örömüzenet meghallgatására… hát annál inkább hozzájuk kell nekem mennem, és az ünnepet számukra is megáldanom…"

S ment sietve a havas úton, körülötte fehér ragyogás és áhítatos csend a mezőkön. Még jó napvilág volt, mikor elérte a vízen túl levő házakat, de itt az északos szögletre már hideg homály borult. Szomorú hely volt, a reménytelenség szigete…

Beszögzett ablakú, düledező viskók, aljukon árvizek szennyes hordaléka, tetejükön északi viharok dühös karmolásai. A hóba vert ösvényen elindult az első ház felé. Nagy család lakott a házban, ott szorongtak mindnyájan a pislákoló tűz körül, mint kotló szárnya alatt a fázékony csirkék. Fölrebbentek, amint belépett, és ijedt, ellenséges pillantásokat küldözgettek feléje. A legátus elmondotta a karácsonyi köszöntőjét. Szép bibliás szavakkal főként arról emlékezett meg, hogy Jézus mennyire szerette a gyermekeket, s hogy Jézus áldása senkit sem illet meg méltóbban, mint a sokgyermekes szülőket. Az apa zavarban volt, s még azt is nehezen tudta kinyögni:

– Köszönjük szép szavait, Isten terjessze ki kegyelmedre is a kívánt jókat!

A legátus a gyermekek felé lépett, amire ezek végképp elvesztették bátorságukat, és a kuckó mögé hátráltak. Elnézte őket: sápadtak, éhezettek voltak, és szemük nagyokat lobbant, mitn a fogyó gyertya lángja…

Barabás Pál belemarkolt a nagy kabátzsebébe, és egy halom pénzt tett az asztalra.

– Fogadja el kegyelmed ezt a csekélységet – mondotta az apának –, és fordítsa jóra, mint az Úr Jézus karácsonyi ajándékát!

A második házban, ahová benyitott, öreg házaspárt talált. Fűtetlen, komor volt a szoba, és az öregek oly gyámoltalanok. Üdvösségükre kívánta az eltöltött ünnepeket, s megajándékozta őket az Úr Jézus nevében.

Mire visszatért az útra, az emberek csoportba verődve vártak rája, mint valami csodára; alázatosan köszöntek neki, és utat nyitottak számára. A legátus azonban megállott a csoport szélén. Ott volt az utcasor apraja-nagyja. A homályos hideg égbolt alatt Jézus nevében ragyogó szavakkal köszöntötte őket.

– Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltettetek, és én megnyugasztlak titeket!

Majd az édesanyákat szólította, és aszott, reszketeg kezükbe ezüst tallérokat és húsza-

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 29

sokat nyomott. Ekkor egy asszony lépett eléje, és esdeklő hangon így szólt hozzája:

– Uram, kegyelmed olyan áldott jó ember, és a tudománya is csodálatos: könyörgök, fáradjon el amoda, a domb mögé, egy asszony fekszik ott nagybetegen, hátha meg tudná gyógyítani…

– Vezessen oda, jó néni!

A ház előtt, ahová érkeztek, egy kis kamasz fiúcska rőzsét rakott le egy gyalogszeres szánkóról.

– Nyiss ajtót, meg akarjuk látogatni anyádat – szólt a legátus kísérője.

Az asszony lecsukott szemmel, öntudatlanul feküdt az ágyon, arcán emésztő láz pírja. A legátus elgondolkozott kissé, majd a kisfiúhoz fordult:

– Fiacskám, édesanyádat holnap a városba visszük a vármegye doktorához. Reggel szekérrel jövök értetek, várj rám!

A hídon át visszatért a faluba a kurátornál lévő szállására. Számot vetett pénzével, bizony odavolt a nagyja, a nemesebbje, nem futotta belőle fuvarosra. Mert a doktorra és orvosságra is számítani kell valamennyit…

A tervével azért nem hagyott fel. Korán reggel már ott volt a beteg asszony házánál. A fiúval eléhúzatta a szánkót, és útra készítette. Hosszú deszkákat tett beléje meg szalmát bőven, aztán fogta a beteget, és elhelyezte a szánkában.

– Te fiam, itt maradsz hátul a szánka végén, és vigyázni fogsz a takarókra, én pedig húzni fogom a szánkát – magyarázta a fiúnak.

Hegyen föl, lejtőn le szép simán haladt a szánka. Barabás Pál nagy párákat fújt a friss téli levegőbe, olykor megtörölte verejtékező homlokát, és megdörzsölte ujjait, amelyek ugyancsak meggémberedtek a szánka rúdján.

Megérkeztek az ispotály udvarára. A legátus eltűnt a nagy épületben; nemsokára ápolók jöttek ki, és az asszonyt beszállították. A fiú egyedül maradt az üres szánka mellett. Nem sokáig kellett várakoznia. Barátja, a jóságos fiatalúr kijött az épületből, és így szólt hozzá:

– Fiacskám, menj haza szépen az üres szánkával, és bízzál Istenben: édesanyád néhány hét múlva a maga lábán fog hazatérni… Végy magadnak ennivalót ezen a pénzen – nyújtott át néhány garast. Ezek voltak utolsó garasai.

A vízen túliaknak ettől fogva ez volt állandó beszédtárgya: a titokzatos fiatalúr karácsonyi látogatása, annak édes vigasztalásai, alamizsnaosztogatása meg a beteg asszony iránt tanúsított csodálatos kegyessége… Ki volt, honnan jött, miért cselekedte mindezeket? Ily csodát nem ért meg a vármegye egyetlen községe sem, mert csoda, ami történt, megfejthetetlen titok… Hacsak az ispotályban levő szegény asszony nem tud valami bizonyosabbat mondani a fiatalemberről.

A szegény asszony néhány hét múlva csakugyan hazaérkezett az ispotályból, éspedig a maga lábán, friss erővel, egészséggel. A tekintetében azonban valami különös volt, valami áhítatos vonás, és hangjában is változás érzett, csendesen és meghatottan beszélt.

– Ki volt az a fiatalúr, aki ispotályba vitt téged a szánkóval? – kérdezték a falusfelei. – Nem beséltek róla bővebben a doktor meg az ápolók?…

– Keveset beszéltek róla, de nekem az is elég – felelt az asszony.

– Áldott jó ember volt, ezüst tallérokat osztogatott, és gyönyörűséges dolgokat beszélt nekünk! – mondták a népek.

Az asszony égre emelte szemét, és elragadtatással, rendületlen hittel szólt:

– Hát én megmondom, hogy ki volt az a fiatalúr. Az Úr Jézus volt, higgyék meg… Ő olyan jóságos pártfogója a szegény asszonyoknak… Eljött hozzánk, hogy kegyelmeteket szép szavakkal megvigasztalja, és engemet meggyógyítson. Maga az Úr Jézus volt, higgyék meg!

Az emberek előbb megdöbbentek, de aztán az ő arcukra is áhítat és elragadtatás fénye ült.

– Az asszonynak nyilván igaza van: Jézus volt, ki minket meglátogatott, és megszentelte a karácsonyi ünnepünket, az ő szent lelke van mirajtunk… Áldassék érte dicső neve… – kezdették hirdetni lelkesülten.

A szegény asszony hálás szívéből így virult ki egy szép legenda, amelyet ma is beszélnek Maroskenden. A szentestén, ünnepek áhítatos hangulatában elemlegetik az unokáknak, hogy Jézus egy karácsonyban a vízen túl lakó szegényeket, alamizsnát osztogatott nekik, és vigasztalást, jó reménységet csepegtetett szívükbe… Egy szegény beteg asszonyt pedig maga vont el szánkán az ispotályba…

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 30

December 24. vasárnap 9^{00} – Negyedik adventi istentisztelet (Templom)
December 24. Vasárnap 16^{00} – Szentesti családi istentisztelet (Templom)
December 25. Hétfő 9^{00} – Karácsonyi ünnepi istentisztelet úrvacsorával (Templom)
December 26. Kedd 9^{00} – Karácsonyi ünnepi istentisztelet úrvacsorával (Templom)
December 26. Kedd 10^{30} – Karácsonyi ünnepi istentisztelet úrvacsorával (Nagytarcsa)
December 31. Vasárnap 9^{00} – Óévzáró istentisztelet úrvacsorával (Templom)
2018. január 1. Hétfő 16^{00} – Újévi istentisztelet úrvacsorával (Templom)
2018. január 1. – Az új presbitérium hivatalba lép.

2017 isz.qxd 2017. 12. 19. 14:13 Page 31

ANYAKÖNYVI HÍREK

2017. június – december

GYÜLEKEZETÜNK ÚJ TAGJA:

Csics-Temesvári Anita (Budapest, 1981.08.18.) Keresztségben részesült: 2017.06.11.
Csics Zoltán (Budapest, 2013.05.27.) Keresztségben részesült: 2017.06.11.
Csics Zorka (Budapest, 2015.12.15.) Keresztségben részesült: 2017.06.11.
Buzadics Nóra (Budapest, 2017.02.27.) Keresztségben részesült: 2017.09.10.
Kovács Fruzsina (Budapest, 2017.02.24.) Keresztségben részesült: 2017.09.17.
Szabó Boglárka (Debrecen, 1987.07.24.) Keresztségben részesült: 2017.10.01.
Sipos Klára (Kistarcsa, 2016.09.26.) Keresztségben részesült: 2017.10.01.
Albert Marcell (Budapest, 2017.05.19.) Keresztségben részesült: 2017.10.15.
Kardos Szofi (Budapest, 2017.04.05.) Keresztségben részesült: 2017.12.03.
Burucs Benedek (Budapest, 2017.04.22.) Keresztségben részesült: 2017.12.10.
Pál Orsolya (Budapest, 1978.02.26.) Keresztségben részesült: 2017.12.10.

HALOTTAINK:

Nagy Gyula (Berekböszörmény, 1934.03.31. – Csömör, 2017.05.27.)
Nagy Dániel (Komádi, 1942.07.16. – Budapest, 2017.05.31.)
Zsoldos Rozália sz. Fülöp Rozália (Kolozsvár, 1942.09.13. – Csömör, 2017.09.07.)
Bakos Mihályné sz. Pintér Margit (Nagykőrös, 1938.03.17. – Csömör, 2017.09.07.)
Dr. Korda Tiborné sz. Tóth Margit (Budapest, 1937.08.06. – Budapest, 2017.10.13.)
Andóczi-Balog Istvánné sz. Fritsch Ilona (Budapest, 1952.10.07. – Budapest, 2017.10.26.)
Sohajda Jánosné sz. Németh Margit Mária (Jászberény, 1951.10.15. – Budapest, 2017.12.01.)

HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK:

Tószegi Gábor és Liszai Lisbeth 2017. július 15-én.
Weckermann Mátyás és Csinger Ibolya 2017. december 2-án.

GYÜLEKEZETÜNK TÁMOGATÁSA

„A *JÓTÉKONYSÁGRÓL ÉS AZ ADAKOZÁSRÓL PEDIG EL NE FELEDKEZZETEK, MERT ILYEN ÁLDOZATOKBAN GYÖNYÖRKÖDIK AZ ISTEN.*" (Zsid 13,16)

Gyülekezetünk bankszámlaszáma:

CIB Bank Zrt. 10700196-68982485-51100005

IMPRESSZUM

A MAGVETŐ – a Csömör-Nagytarcsai Református Missziói Egyházközség gyülekezeti lapja. Megjelenik 250 példányban, A4-es méretben negyedévente. Felelős kiadó, valamint az újságot szerkeszti és tördeli: *Esztergály Előd Gábor* lelkipásztor. Korrektor: *Pintér Édua* presbiter.

ELÉRHETŐSÉGEINK:

Az ideiglenes Lelkészi Hivatal címe: **2141 Csömör, Széchényi u. 111.**
Internetes elérhetőség: **www.csoref.hu**, **hivatal@csoref.hu**.
Esztergály Előd Gábor lelkipásztor elérhetősége: **06/30-488-8780; esztergalyelod@gmail.com**

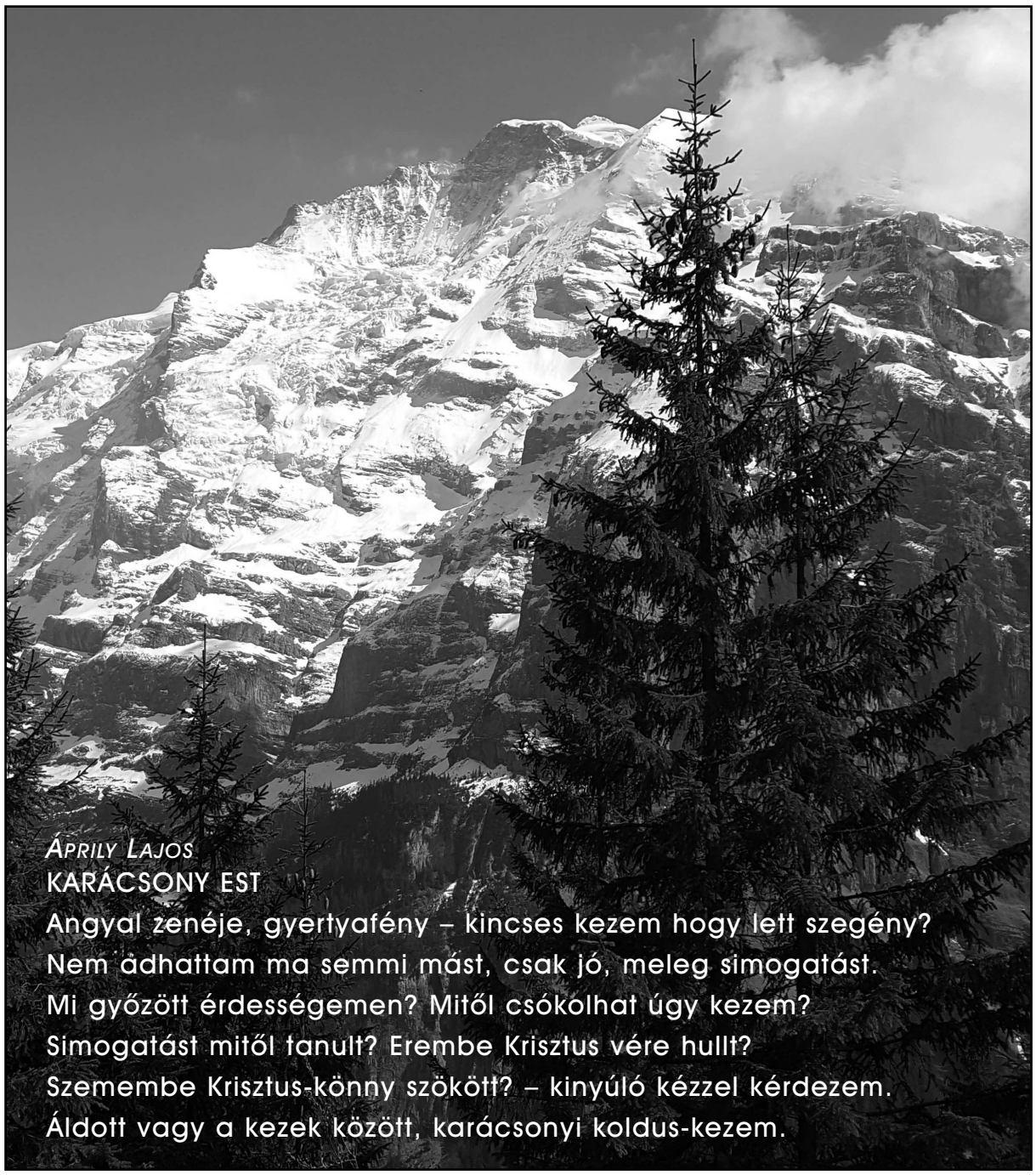

Áprily Lajos

KARÁCSONY EST

Angyal zenéje, gyertyafény – kincses kezem hogy lett szegény?
Nem adhattam ma semmi mást, csak jó, meleg simogatást.
Mi győzött érdességemen? Mitől csókolhat úgy kezem?
Simogatást mitől tanult? Erembe Krisztus vére hullt?
Szemembe Krisztus-könny szökött? – kinyúló kézzel kérdezem.
Áldott vagy a kezek között, karácsonyi koldus-kezem.